

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Tudi vaši lasje

postanejo lahko tako lepi, da jih bo vsakdo občudoval. Seveda morajo biti mehki kot svila in se ne smejo sprijemati, imeti morajo lesk svile, ki ga imajo običajno zdravi lasje. Uporabljajte tudi Vi Elida Shampoo, kakor to delajo druge negovane žene.

Elida Shampoo naredi lase veliko bolj košate in mehke kot svila, dá jim lep moten lesk in nežen duh.

ELIDA SHAMPOO

VIGRED

DEKLIŠKI LIST

Leto VII — V Ljubljani, 1. oktobra 1929 — Štev. 10

Dan Gospodov.

Ah, da, ljuba nedelja! Kako vse drugačno ti je srce! Tako radosti prevzeto, svečanostno je že v jutru, ko se zbudiš in maneš zaspane oči. S pesmijo bi hotela začeti dan, a ne z veselo, drzno koračnico, ... ampak s svečano himno, ki bi se prilegla ubranosti bron iz cerkvenih lin.

Kaj pa nas napravlja tako radostne? Oh, pač, počiva vsakdanje delo, enoličnost življenja; borba za kruhek ima kratko premirje. Na cesti ni čuti ropota težkih tovornih voz. Ljudje so v nedeljskih oblačilih in ne v prahu vsakdanjosti.

Srečen smehlaj na vseh obrazih. Celo na onih licih, ki so ves teden bila mrka, je danes srečnejši, zadovoljnejši izraz. In vsi ljudje so danes enaki: Revež v nedeljski suknji — kot bogatin: Prosti ljudje, danes svobodni, veseli življenja. Ni čuti siren tovornic. Samo slovesno doni bron iz cerkvenih lin. Doni in oznanja mir in ljubezen otrokom božjim.

Kdo je dal človeku ta lep, velik dan? Kdo mu je dal nedeljsko srečo in radost? On, ki je ustvaril človeka po svoji podobi in mu je dal i srce za radost, za lepoto, za mir in ljubezen.

On kliče in vabi človeška srca vsaj en dan v tednu k Sebi.

Gosposvetske misli.

(Ob obletnici koroškega plebiscita, 10. X. 1920 — 10. X. 1929.)

Pod streho našo tuji rod
naj gost nam bo, a ne gospod.
S. Gregorčič.

V sak dan romajo moje misli v Gosposveto. Ondi se poklonijo Kraljici Gosposvetski in jo prosijo: Ne dopusti, da utihne v Deželi Gosposvetski, v našem Slovenskem Korotanu, naš slovenski glas. Ne dopusti, da bi kdaj morali zdihovati z Gregorčičem, spominjajoči se naše Koroške: »Oh, naši so samo — grobovi!« Daj, da kar je Bog združil po krvi in jeziku in je človek profinaravno razdružil, da bo to zopet združeno.

In moje misli se pomudijo pri Krnskem gradu na Gosposvetskem polju, kjer je v sivi davnini slovenski kmet na knežjem kamenu (zdaj spravljenem v celovškem muzeju) ustoličeval vojvodo v slovenskem jeziku. In pomudijo se pri vojvodskem prestolu na Gosposvetskem polju, dober četrť ure severno od Gosposvete, kjer je novi vojvoda prvič po ustoličenju vršil svojo vladarsko oblast. In se vrnejo zopet v hram Gosposvetske Kraljice, kjer je bil v krščanski dobi vojvoda po ustoličenju maziljen in je škof služil slovesno sv. mašo.

In potem preletijo moje misli dolgih tisoč let — vsakih sto let se je naša severna narodna meja pomaknila za eno uro hoda proti jugu. Tako sodi zgodovinar Jarnik. Doba umiranja naše Koroške. Neprestano je potiskal Nmec našo »fronto« nazaj. Potem pa se je zdelo, da se je narodna meja ustavila in ustalila vrh Dobrača pri Beljaku, vrh Magdalenske ali Št. Helenske gore nad Gosposvetskim poljem in vrh Svinje planine za Velikovcem. Še zdaj se imenuje prehod med slovensko Ziljsko in nemško zgornjo dravsko dolino: Slovenja višina (Windische Höhe). Vrh Dobrača sta dve kapelici: slovenska in nemška. Na severni strani Magdalenske gore, pol ure pod vrhom, stoji znamenje, imenovano: Slovenji križ (das Windische Kreuz), priča, da je tukaj meja med Nemci in Slovenci. In v občini Ruda na grebenu, ki loči slovensko spodnjo dravsko od nemške Labudske doline, se nahaja Marijina podoba, ki jo Slovenci imenujejo: Slovenja tablica, Nemci pa: die Windische Tafel. Vsa ta imena pričajo, da gre tod naravna meja med Nemci in Slovenci na Koroškem. Tekom zadnjih šestdeset let sem pa so pričeli Nemci z novo veliko ofenzivo.

Vpeljali so pred šestdesetimi leti za vse obligatno ponemčevalno šolo. Takoj od vsega začetka, ko je bil 14. majnika 1. 1869. v bivši Avstriji sankcioniran zakon o splošni šolski dolžnosti, so Nemci na Koroškem v kljub takojšnjim ponovnim in odločnim protestom Slovencev vpeljali tzv. utrakvistično ponemčevalno šolo. Ta šola je samo v toliko »utrakvistična«, t. j. dvojezična, v kolikor učitelj s slovenskimi otroki v prvem in deloma tudi še v drugem šolskem letu govori slovenski, dokler se namreč nemški ž njimi sploh ne more sporazumeti. A ves ustroj in ves duh teh šol je nemški in računstvo se n. pr. v teh šolah poučuje že od prvega šolskega dneva izključno v nemščini. Tudi poje se samo nemško.

V nobeni dobi še niso našega rodu tako sistematično (po načrtu), tako podrobno ponemčevali kakor v dobi koroške utrakvistične, v resnici: laži-utrakvistične šole. Medtem ko je prej slovenstvo propadalo in nazadovalo samo ob narodni meji, je v tej poslednji dobi zadnjih 60 let germanizacija liki grozna epidemija zasegla celo naše narodno telo, ves naš narod na Koroškem. Ta ponemčevalna šola je za naš rod na Koroškem prava smrtonosna kuga. Ta nemoralna, naš narod potujčujoča šola je vzgojila na Koroškem

rod narodnih odpadnikov. Narodni odpadnik noče več poznati rodnega slovenskega brata in hoče biti Nemec. S tem janičarskim duhom je zastrupila naš rod na Koroškem predvsem nemoralna, prokleta ponemčevalna šola! Ta šola je predvsem kriva, da je po propadu Avstrije šlo na Koroškem od Nemcev nahujskano narodno renegatstvo v krvavi boj proti lastnim bratom po krvi in jeziku. Ta šola je kriva, da smo izgubili plebiscit 10. oktobra 1920.

Nemci hočejo naš rod na Koroškem ponemčiti, to je jasno. Ta svoj cilj zasledujejo s hladnim preudarkom, brezobzirno in brezvestno. V splošnem potrjuje zgodovina žalostno resnico, da je Nemec nasproti Slovanom samo tedaj pravičen in nenasilen, kadar nima nobene oblasti nad njimi. Vsaj kar zadeva Koroško, velja — žalibog — to v polni meri. Iz te po tisočletni zgodovini podprte ugotovitve sledi, da moremo po hladnem preudarku čisto mirno reči, da vidimo za naše slovenske rojake na Koroškem samo en izhod, da se ne potopijo v germanskem morju, namreč: Proč od Nemcev.

Nemoralna ponemčevalna šola je na Koroškem pripravila pot najbolj ogabni germanizaciji, namreč germanizaciji v cerkvi in potom cerkve. Šele po »uspehih« te šole je bilo nemškim duhovnikom mogoče, da so v poslednjem desetletju, zlasti v bližnji in daljni celovski okolici, v številnih slovenskih župnijah vrgli naš slovenski jezik iz cerkve in iz kateheze in ga nadomestili z nemškim. In samo na podlagi strupenih sadov ponemčevalne šole vsenemški hujškači zdaj zahtevajo, da se mora po vseh šolah Slovenskega Korotana poučevati veronauk v nemškem jeziku.

V najkrajšem času nam hočejo ponemčiti naš Korotan. Dà, naš, kajti dokler žive ondi ljudje našega plemena in jezika, dokler je ondi še kaj bratov in sester nam po krvi in jeziku, moremo govoriti o našem Korotanu. Za enkrat je predvsem potrebno, da spoznamo razmere in da imamo za naš tužni Korotan gorkočufeče srce.

Bilo je letos po praškem izletu. Izletniki so se čez Koroško zopet vrnili domov. Na Koroškem so se ustavili v Gosposveti in se poklonili Kraljici Gosposvetski. Ogledali so si tudi vojvodski prestol. Kmalu po vrnitvi v domovino je zapisala zavedna Slovenka besede: »Ko smo se peljali skozi divno Koroško, me je srce bolelo, da tu v tako krasnem kraju gospodari tujec. Upajmo, da pride dan, ko bo zasijalo solnce svobode.«

Res, srce nam krvavi, ko se spominjamo naše izgubljene Koroške. Kraljica Gosposvetska, kdaj pride čas, ko padejo okovi? Pomakni naprej kazalec s svojo vsemogočno priprošnjo, da Gospod poreče: Moja ura je prišla, ura rešitve za Koroško je prišla. Daj, da kmalu zasije nad našim zaslužnjem Korotanom zopet svobodno solnce.

V bodočnosti jaz vidim dneve,
ko težke izgubiš okove;
o Bog, to dobo skoraj daj...

(Iz pesmi »Slovenski svet«.)

La.:

Sv. Hildegarda Bingiška.

(Ob 750-letnici njene smrti.)

Leto 1929, v katerem benediktinski red praznuje 1400-letnico svojega obstoja, prinaša tudi 750-letnico smrti sv. Hildegarde. Z rastočim zanimanjem se ozirajo mnogoteri na to veliko hčer sv. Benedikta, katere osebnost in delo je segalo daleč preko mej njenega samostana v življenju Cerkve in ženstva. Izza

srednjega veka sem zbujaajo zlasti njena literarna dela splošno občudovanje. Njena duhovitost in učenost pa je bila v tistih časih redkost, ki se ji sodobniki niso mogli načuditi.

Rojena l. 1098. kot deseti in zadnji otrok grofa Hildeberta in grofice Matilde na gradu Böckelheim, je že v otroških letih kazala toliko razumevanja za naravne in nadnaravne stvari, da so v tem pobožni starši videli migljaj božji, darovati otroka kot desetino svojega najdražjega Bogu. Oddali so jo pobožni Juti, ki je živila v bližini benediktinskega samostana, že v osmem letu.

Trideset let tihega in skritega samostanskega življenja je vzgojilo Hildegardo za velike naloge, ki jih je Bog odločil.

Dočim je z veliko uvidevnostjo in samostojnostjo zagotovila svojim duhovnim hčeram — po smrti sv. Jute je Hildegarda postala predstojnica — popolno neodvisnost za vso prihodnost, je zlasti še v duhovnem oziru rastla in zorela do nenavadne višine ter živila prav posebno notranje življenje. Njen duh je s prav posebnimi navdihmi spoznal ono veliko božje delo, ki je zagotovilo človeštvu večno blaženost, namreč učlovečenje in odrešenje. Po posebnem notranjem nagibu je to spoznanje opisala v latinskem jeziku v svojem prvem delu »*Scivias*«. (Poznaj pota!). Tako nenavadna je bila ta knjiga, da so jo predložili papežu Evgenu III., ki se je tedaj mudil v Trier-u. Le-ta se je čudil duhu te redovnice in ji je dal nalogo, naj vsa svoja spoznanja napiše.

Hildegarda je nadaljevala svoje delo prav po papeževi želji. Dvoje velikih del je poleg »*Scivias*« poklonila sv. Cerkvi: »Knjiga o zaslužnem življenju« (*Liber vitae meritorum*) in »Knjiga božjih del« (*Liber divinorum operum*). Lepa vrsta manjših del pa je nastala po tej trilogiji. Ohranjeni so še vsi nagovori na njene duhovne hčere, razlaga evangelijev, razlaga benediktinskih redovnih pravil, razlaga anastazijske veroizpovedi, življenjepis sv. Ruperta (redovnega patrona) in njegove matere sv. Berte.

Bila je tudi pesnica in komponistka in je na vso moč ljubila veselje in petje. Nič manj kot 69 pesmi, spevoigra »Rajanje čednosti« in več priložnostnih in prazničnih iger kaže njeno pesniško in muzikalično nadarjenost. Spisi za svetniško proglašenje pravijo, da jo je obdala nadzemska svetloba, kadar je na samostanskih hodnikih pela pesem Mariji v proslavo (O Reis, des königlichen Purpurs Diadem). Tudi v čast sv. Benediktu je spesnila in komponirala več pesmi.

Da pa je imela Hildegarda odprto oko tudi za potrebe in revščino človeškega življenja, pa tudi za zdravilne moči v naravi, dokazujeta znanstvena in medicinska spisa »*Physika*« in »*Vzroki in zdravilna sredstva*«, ki sta ji zagotovila naslov prve zdravniške pisateljice v Nemčiji. Marsikaj je v teh knjigah, kar je šele v najnovejših časih postalo predmet znanstvenega raziskovanja. Posebno odnošaji človeka, živali in rastline v njihovih življenjskih pogojih in znakih, kar je Hildegarda z jasnim pogledom pregledala in ugotovila.

Kakor prehaja v teh delih svetnice njen duševni razmah in čudovita mnogostranost iz srednjega veka prav v današnje čase, tako se kaže tudi moč njene osebnosti v njenih odnošajih do sodobnikov. Mnogo vé o tem povedati življenjepis, ki sta ga kmalu po njeni smrti spisala dva meniha. Od blizu in daleč, celo onostran nemških meja so prihajali ljudje k svetnici. Že za življenja so jo imenovali »prerokinjo s šentrupeške gore«. Zdravja v telesnih boleznih, tolažbe za duševne stiske, pojasnila v dvomih, sveta pred važno odločitvijo in vsakršne pomoči so iskali pri njej. Z resnično žensko dobroto in milino je sprejela vsakega in ni nikogar odpustila brez pomoči. Tudi v težkih teoloških vprašanjih je dala pravilne odgovore pod vplivom »žive luči«. Tako so prihajali k nji ne le samo siromaki in preprosti, ampak tudi najvišji svetni in cerkveni dostojanstveniki. Se danes ohranjena zbirka pisem, 248 po številu, imenuje poleg mnogih škofov, opatov in opatic in plemenitašev tudi najslavnejša imena tistih časov: štiri papeže

Evgena III., Anastazija in Hadrijana IV. in Aleksandra III., kralja Konrada II., cesarja Friderika I., kraljico Ireno, grško, kralja Henrika in kraljico Eleonoro, angleška, i. t. d.

Cestokrat, če je bilo treba pomagati, je zapustila tudi samostansko tihoto. Zlasti je to storila, ko je šlo za pomoč Cerkvi. Simonija in investitura sta med duhovščino napravili veliko hudega; Hildegarda je šla, da pridiguje duhovščini in ljudstvu, zlasti pa samostanskim družinam. Moč njene besede je bila tako silna, da so se ji vsi uklonili. Kakor so prav v tistih časih križarske vojske skušale rešiti Cerkvi posvetno blago, sv. deželo, prav tako je Hildegarda skušala na svojih apostolskih potih urediti duhovni inventar Cerkve, prav človeške duše.

Skrbela pa je tudi za uspešen razvoj svojih samostanov. Privlačnost njenega svetega samostanskega življenja je bila vzrok, da so se polnili samostani in zopet in zopet je morala misliti na pridobitev novih redovnih hiš.

L. 1177. se je zdelo, da je dogotovila svojo življenjsko nalogo. Toda prišla je na njo in njen samostan težka preizkušnja. Zaradi nesporazumljenja s cerkveno oblastjo v Mainzu je prišel samostan pod interdikt, t. j. ni se smela vršiti v opatijski cerkvi slovesna služba božja in ne deliti sv. zakramenti. To je bil zadnji, a morebiti najjasnejši dokaz njene verne pokorščine cerkveni oblasti.

Kakor je svojim duhovnim hčeram naprej povedala, je bil 17. september 1179 priča njenega dviga k »živi luči«. Znamenje križa, segajoče od severa na jug in od vzhoda do zahoda, se je prikazalo ob njeni smrti na nebu, resnični simbol njenega življenja.

Sv. Hildegarda se zdi morebiti marsikateri preveč oddaljena od nas in v svojem življenju nedosegljiva. Ko pa čitamo njeno življenje, pa se moramo čuditi, da je že tedaj v »mračnem« srednjem veku kot edina žena zastopala iste zahteve in jih tudi dosegla, za katere se današnji ženski svet šele bori. Ni bila le enako-pravna moškim, še nadkriljevala jih je. In to celo v soglasju s Cerkvijo in celo v cerkvenem redu. Nov dokaz, da Cerkev nikdar in nikoli ni zatirala ženske samostojnosti, kakor se ji to vedno tako rado podtika. Tudi in zlasti v cerkvenih krogih najde ženski pokret največ razumevanja, opore in pomoči. Zato je važno, da me žene skušamo s svojim delom stopati po stopinjah naših vzornic, kakor je tudi sv. Hildegarda. In lahko smo prepričane, da nam taki svetli zgledi ženske dobrote in miline v našem socialnem delovanju mnogo bolj pripomorejo k uresničenju naših teženj, kakor pa brezplodno iskanje vzorov v svetu. Saj nam obenem kažejo tudi vrele duhovne pomoči, ki nikoli ne usahnejo.

Lojzka Horvatič:

Zemljica slovenska.

Kdo bi te ne ljubil, ti košček raja? Kdo bi ne ljubil tvojih mogočnih gorá, skrivnosti šuštečih gozdov in modrih jezer?! Kdo bi ne ljubil polja in slovenske pesmi, ki valovi preko žitnega klasja?! Kdo bi ne ljubil belih cerkvic in belih kapelic iskrene simbole slovenskih src! Kdo bi ne ljubil potov božjih, ki režejo preko vsakdanjih cest kot orači božji... Zemljice rodne, ki je pila kri mučenikov, kri naših dedov, naših očetov in mater, bratov in sester... Zemljice, iz katere so pognali mogočni stebri: naši veliki učenjaki, pisatelji, voditelji in pastirji... »O, zemljica slovenska, ljubim te z vso močjo mlade duše in vera tvojih očetov mi je sveta!« Sveta si mi i ti, ker na tebi je vzhajala zarja mojega življenja... Ti si slišala moje prvo molitev... V tvojo lepoto sem prvokrat izlila svojo deklško pesem... Bogastvo moje je rastlo iz tvoje lepote! Ti si me učila Boga ljubiti, ljubiti brate in sestre...

»O, zemljica slovenska, kdor ljubi tebe, mu ne bo težko ostati dobremu. Kdor je občutil tvojo lepoto in zdravje, te ne bo pozabil vekomaj!«

Mimiki Zidaričevi v Središču, v spomin!

»Oj težka pot, oj tožna pot,
ko od srcá srce se loči!«

Odjeknila je pesem grobov. Zabučale so gore, zašumeli lesi in milo-otožno je zapel veliki zvon farne cerkve ter oznanil, da si se poslovila od nas Ti, draga Mimika, ki smo Te vsi tako ljubili.

Ali pa je sploh mogoče, da si nas zapustila, da si se ločila od nas? Da! Votlo bobnenje zemlje na Tvojo krsto nas je prepričalo, da je Vsemogočni poklical svojo nevesto ter jo presadil iz te solzne doline v nebeški vrt, da tam cvete dalje in tako krasi rajske livade.

Ne moremo se sprijazniti z mislijo, da si nas zapustila v cvetu let in v dobi, ko si vsa živila prelepemu deklinškemu pokretu v orliški organizaciji. Zdi se nam, da si se poslovila ravno zato sedaj, ker se bojiš, da ne pride jesenska slana in ne uniči Tvoje lepote.

Ko sem Te zadnjič obiskal, bilo je to nekaj dni pred izletom v Prago, si bila še vsa vesela in polna tolažbe. Upanje, to neusahljivo vrelo tolažbe, Ti je dajalo moči, da si tako vdano trpela do konca. — In koliko si pretrpela!? V cvetu let biti zapisan neizprosni smrti, ali to ni največje trpljenje? Skoro dve leti se je vlekla Tvoja bolezen in Ti si do zadnjega upala, da ozdraviš in zopet stopiš s krepkim korakom, s smehom na ustnicah, kot si to znala samio Ti, med brate Orle in sestre Orlice, ki smo Te tako težko pričakovali.

Ali pa si pomislila, draga Mimika, ko si odhajala od nas, kaj bomo brez Tebe? Ali si pomislila, kaj bodo brez Tebe mamica in ostali domači? Ali veš, kako hud udarec si jim prizadjala, ko si odšla skoraj brez slovesa? Toda — tako je prijalo nebeškemu Vrtnarju in mi, ko klonimo v solzah ob Tvoji prerani gomili, tiho molimo: »Zgodi se Tvoja volja...«

Mamici, bratom, sestram in nam vsem pa bodi v tolažbo Tvoje lepo življenje in še lepša smrt. Kakor angelček na lahnih krilih je splavala Tvoja čista duša pred prestol božji, a trudne oči Ti je zaprl nezdraven spanec iz katerega Te bo prebudila tromba sodnega dne. Nebeški Ženin Te je poklical k sebi; On, ki je videl Tvoje življenje, Ti naj bo mil sodnik in Ti naj trpljenje, ki si ga tako vdano trpela, stotero poplača!

Ti pa, draga Mimika, prosi Brezmadežno, da tudi nas vodi srečno po razburkanem oceanu in nas nekoč pripelje v varen pristan, v sveta nebesa. Prosi za slehernega izmed nas, ko boš po rajskem vrtu z nebeškimi krilatci pela tisto, Tebi tako drago pesem, ki se je tako lepo izpolnila:

»Tudi jaz sem rožica
v božji vrtec vsajena...«

Lojze Golobič:

Olgica.

10. Mati.

(Nadaljevanje.)

Šmaren.

Semiška dvorana; v njej bo nocoj akademija v ime mater.

Do sten in vrat se gnetejo gruče mater in očetov in hčerâ in sinov.

Pesmi, deklamacije, govori. Nastopi širokih moških kretenj in nežnih dekliških.

Na odru nenadno zraste iz zelenja Ankica. Vsi poznajo to izredno globoko deklico, ki vedno misli in moli.

Šum v dvorani se poleže.

»Lepo dekle,« pade iz kota.

»Pst!«

Ankica začne:

»Mati, beseda, ki je od Boga!

Vi vsi, ki jo imate v ustih v jutro, v poldan, na večer, gluhi ste in brez občutja. Preveč ste bogati. Moja usta te besede ne znajo več; zato vem, da šele grob prinese odkritja: Komu so razodete muke, ko te daje v dan. Komu vstajanja v polnočih, ko se zibel zbudi. Komu večni strah, da zdrsrneš z vej. Komu groza, ko si šel v vodo, pa te nič več ni...

Ležeš v postelj. Kdo te vzdigne? Ne zdravnik, ne zel. Mati! In če si na tujih potih zašel? In ne veš nazaj! O, to je najtežji križ. Moža bi podrl, matere ne. Dvajset let naj ga nosi, ne bo ga odložila, da te ne najde... Njeno čakanje je jačje od čudeža.

Pa saj ni mejâ njenemu morju: v brezbrežje gre; dno seže v drugi svet: to morje je njeno srce... Pa kdo to ve!

Sosedova mati je svetnica.

Sedmerim otrokom je dala kri. Najmlajšega sinka je posvetila. Komaj je videl luč, že se je vračal v temo. Takrat ga je nesla pod križ: Gospod, odrečem se ga, le živi naj! Ko bo velik, mu daj plašč in križ... Res je šel skozi osem šol, potem se je zapisal v božje. Celu življenje ga je gledala mati pred oltarjem, v snu ji je hostijo iz keliha izbiral... Umrla bi že davno, ker ji le srce še živi, pa ni mogla. Čakala je sina, da prvič Boga na oltar prizove. Potem bo živa legla v grob. — Kamor je šla, je bil prečuden smehlaj ž njo. Pa nič ni rekla. Vsi smo vedeli: na sina misli, njegove maše čaka. Če sem pod večer stopila tja, je lonec vlekla iz peči. In molila je: Marija, varuj moje dete!

Vedela sem, katero...

Nekoč je rekla: še leto dni. In moj sin bo kakor božji Sin. Svet bo. Takrat se bo naš ate v grobu zjokal.

Oj strašno leto! Ko so se drugi pod jesen vračali, njega ni bilo od nikoder...«

Ankica pomolči. Molk leži tudi v dvorani kakor v rakvi.

»Kaj bi še rekla! Ne pride več k skledi ne k čaši. Umrta je. Pa noč je dolga in črna. Vstane sredi noči in poklekne pred zglavje in moli. Srce ji moli, telo je že davno mrtvo; saj ni krvi v njem. Povsod gre sama; onega čudeža na obrazu ni več ž njo. Oči so ji vedno mokre. Ne čujemo je, pa vemo, da joče. Ko roma na božjo pot, se tam potoži Mariji kakor sestri: Marija, vrni mi ga, ne morem umreti prej. Trudna sem že, leč bi šla...«

Njena vera nima stropa niti sten. Prav v nebo sega. Mati je. Mati šele takrat umre, ko je otrokom odveč...«

Solze njene pa bodo ostale večno žive in sina zvale...«

»Ubožica,« je nekje vzdihnilo.

»Moja mati!« je zastokalo. Nekdo se je opotekel ven.

Dvorana se je zganila: »Crnošolec...«

Ankica še povzema:

»To je mati! Pa to nič ni, kar sem rekla. Nihče ne bo z besedo odkril matere. Zakaj velika in neizčrpna je kakor srce. Svečenica je v hiši. Če umre, ko so otroci v zibelih, ne bodo vedeli ne za Boga ne za ljubezen. Zakaj mati je bitje iz nebes: Luč je, blagoslov in ljubezen. Mati zna biti oče in mati. Če odneso očeta iz hiše, hiša stoji. Če mater, se krov ruši in njiva sahne...«

Dete, ki ni poznalo matere, med tisoči ugledaš...«

»Med tisoči me ugledaš,« veruje Olgica.

»Mati umrje zate, če hočeš, stokrat na dan...« dopolni Ankica.

Tamburice se zazibljejo v materino pesem. Živa je pesem kot mati, ki ziblje in ima srečo v srcu. Živa je kot žalostni zvon, ko mater v grob neso... Pesem kot luč ugasne.

Znova se Ankica pokaže v zelenju:

»Brat, ki se z dekliškim srcem igraš, bodi proklet!

Sveto ognjišče je to, ki gori kakor v cerkvi; tiho in čisto. Pa prideš z umazano roko in dušiš luč. To božjo luč, to plaho luč. Tesnobno zaplapola še kakor ujeti golobec s perutmi in že leže večna noč... (O sestre po širokem svetu, ki niste poznale mater in zvestih družic, ne sodimo vas...)

Če bi jo z nožem v srce, manjši greh bi nosil. Da si ji na dušo vrgel madež, ki bo do groba hodil ž njo, to je greh, ki se ne odpusti niti na tem niti na onem svetu. Vzel si ji vero, moč in mladost... Iztrgal si ji mater iz srca...«

»Ankica,« trpi žalostno Olgica, »v mojo mladost gledaš. Vse ste z belih vrtov, le jaz s pušče. O sestre, kaj delam med vami! Ven grem, tesno mi je...«

Glava se ji globoko na prsi povesi.

Ankica se na odru razvema:

»Razdejal si ji oltar!

Katera ti bo žena, ne veš. Če je tudi njej že kdo v tempel vdril?! Kako ti je? Te ne boli za ženo? Ali ne kolneš silnika? Koliko jih tebe! Tam zunaj dekle joče. Luči v njej ni več. Upihnil si jo ti!

Brat, ceni dekle, da boš dobil ženo in mater!

Pa saj nisi to ti, moj brat! Ti si vitez deklet, zato blagoslovljen od Boga!«

Godba tone v žalostno dekliško pesem: Dekle pri oknu prede prejo. Z belega povesima jo suče. A trga se ji v roki nit. Nit je mokra od solz. Imela je ženina; šel je za morje in ne bo ga več. Ona pa čaka pri kolovratu starosti in groba...

V tretje se Ankica pojavi:

»Pa še ve, sestre, ki ste brez upov. V srce vam vidim: mamice bi bile rade, svečenice domovom, pa ne veste ne kod ne kam... Kaj je mamica, ki niso nikdar poznale moža! Široke so bolnice, prostora je v hiralnicah, v blaznicah. Povsod same zlate mamice. Njih srce je kakor nebeški vrt: vse sirote morejo vanj. Vse najdejo pri njih utehe, zdravja. O, to so matere, ki jih nihče ne pozna, nihče ne vidi. Nepoznane umirajo v žrtev za kužne. Le Oče jih vidi; in Ženin, ki jih zvesto ljubi.

To so največje žene.

Mamice so tudi učiteljice. Sto otrok imajo; v srce jim gledajo in gnetejo jih v čiste značaje. Tiho, kot so prišle, umirajo v zapuščenih vaseh.

Mamica si, če siroti ponudiš kos kruha in čašo vode. Če žalostne potolažiš, če bolne obiščeš, če padlih ne sodiš...

Vidiš, sestra, sto poti je do mamice. Samo poišči si eno in ne hodi več ž nje. To moreš, ako znaš ljubiti nesebično, s tisoč žrtvami, ako znaš nositi najtežje žalitve. To zna mati.

Pa še eno: ničesar ne stori, kar bi ti pozneje srce glodalo. Zakaj kes je najstrašnejši božji bič. Srce jè, jè, pa ga ne izjè. Terezika je v smrtni uri rekla: Če bi se mi mladost vrnila, ne bi drugače živela; zakaj nič nisem storila, nad čemer bi jokala...

Sestre, živimo ž njo!«

Olgica sedi v kotu in v robec ihti.

»Kaj ti je, Olgica?« vpraša Bara sočutno.

»ker sem bila taka,« se trga; »ko bi ti mogla reči, kako strašno boli preteklost, če ni čista...«

Vse družice strme v njo in solze jim plavajo v obeh.

Ankica gre v konec:

»Sestre, mati je mučenica. Otroci ji vsak dan srce odpirajo, da ji sveža kri kaplja. Pa ona vdano molči. Ko ji zadnja kaplja krvi kane, nagne glavo in umrje...«

Sestre, mamice bodoče, molite, da boste znale biti mučenice!«

Kakor od Boga ožarjena prorokinja sprostre roke v Marijin kip sredi zelenja:

»Ti naša najslajša Mamica iz Nazareta, blagoslovi nas. Amen.«

Ne zapoje se več pesem, nihče ne stopi več na oder, nihče ne udari v roke. Tiho, s solzo v očeh, odhajajo sestre iz dvorane, tiho in resno vsi farani.

Zunaj pa hripava pesem gluši ozračje.

»Pri nas je svoboda, pri vas je pa ni...«

Poje izgubljena Tončka.

Žandar Stanislav se široko smeji.

* * *

Kaj veste, da število čez sedem dni stopi na zeleno morje?

Nič!

Pa že danes tava med njivami kakor izgubljen. Odtrga grebo z brazde in jo težka in jo boža kot drobno piščice; na srce jo nese:

»Zemlja, odpusti, da te puščam samo...«

Krene v reber, kjer težki grozdi vise. Tiplje napete jagode, ki se od rose solžè.

»Grozdiči, le obiral vas bom; a kdo bo vaš sok pil, ne vem...«

V lozo utone; široki hrasti se pno v nebo. Onega, kamor se škorci vračajo nad sto let, obsega z rokami. Preširok je.

»Le srce vas more obseči, prijatelji moji...«

Teško mu je. Prej je mislil, da bo šel in bo prav. Zdaj ve, da mu je zemlja sveta kakor mati. Vidi kamen, kjer je sedel kot pastir in čuval ovce. In sede nanj; morda ne bo nikoli več... Crešnjo opazi, s katere je zdrsnil. Vodnjak, ogrnjen v bršljan, kamor se je pred očetovo šibo skrila...

»Sami spomini! In zdaj umrite, nimate več pravice do življenja. Na tuje grem, da vas pozabim...«

Vsako jutro krene Števo na isto pot: v svoje kraljestvo.

Od vseh mej se priklanjajo ptiči: »Dobro jutro, dobro jutro!«

Pa kaj, ko je Števo gluha!

Mati vidi v njegovo srce.

»Pa ne hodi, sin!«

Števo jo nepokojno pogleda, pa ne reče nič.

Še sedem kratkih dni.

Morje pa je brez konca in brez dna...

(Dalje prih.)

Naš Lojze:

Naša hiša.

*Naša hiša,
bela golobica,
— ko umrla bo, —
ne skrunite jo z betonom,
mehko zleze naj v zemljo!*

*Oča: zdavnaj v Bogu spe.
Sestre, bratci: v svet gredo,
vse od hiše proč se kruši.
Vse se kruši.
O saj vem:
Kadar mater odneso,
srčna kap zadela bo
belo golobico,
našo hišo.*

H. B.:

Legenda.

V gostem smrečju je sanjalo temno jezero. Gosta trstika in grmovje je skrivalo njega skrivnosti, perunike so plavale po njegovi gladini kakor bele zvezde. Rumene salvije, gozdne lilije so kimalo na bregovih. Tajinstveno je šuštelu sirkovo stebličje.

Ob robu skritega jezera je stala z mahom porastla kapelica. Nekdanji lastnik gozda jo je postavil v tej samoti v zadoščenje za zlo dejanje, potem je odšel v samostan, da najde miru svoji duši.

Od tedaj je bila kapelica pozabljena. Le redkokdaj jo je obiskal samotni potnik, da se je divil dragocenemu zakladu, ki je bil shranjen v kapelici za železno ograjo: čudovito mila podoba Marijina, ki je izšla iz umetniške roke. V sinjem plašču z zvezdami je plavala nebeška kraljica nad gozdno samoto, da pokaže pravo pot vsem zašlim...

Včasih je prišel tudi kak drvar ali lovec, zataknil šop gozdnih rož v železno ograjo ter je priporočil svoja nevarna pota v varstvo Marijino. Toda prav pogosto je klečala v kapelici tudi deklica in molila za zdravje že leta in leta bolni materi in seveda tudi za pomoč v vseh potrebah mladega srca. In tudi nekoliko, da bi okusila življenja sladkost, veselje in sijaj ter mnogotere

lepe reči. O, saj je mlada Iva čutila, kako žejno srce po sreči ima. Njene mladostne sanje so kakor ptičice potovale po širokem svetu, po svetu, ki se tam onostran gozda pričinja in si ga je Ivka predstavljala kot čarobni vrt, poln čudes in sladkosti. Morda, da tam daleč zunaj čaka sreča nanjo?

O, sreča!

Mala Ivka je že vso svojo mladost nosila v skrivnem koticu srca podzavestno hrepenenje po vsem, kar je bilo lepega. Zato jo je tako pogosto vleklo v tiho smrečje h kapelici, kjer se je nebeška Kraljica tako očarljivo smehljala nad belimi cvetkami ob svojih nogah, kjer ji je sinji plašč v vsej svoji lepoti obdajal deviško telo, kakor bi bil kos neba pal na zemljo . . .

Dokler je bila Ivka še otrok, se je kaj rada krasila z žarnordečimi koralami jerebice, ki jih je nanizala na nit. V dolgih nizih si jih je vpletala v lase in ovijala okoli vratu. Zdaj pa se je smejala nekdanji otročariji, toda hrepenela po drugačnem okrasju. Sanjala je o lepem mestu tam daleč, o lepih oblekah, blestečih kamnih in zlatih verižicah, o bogastvu in razkošju . . .

S svojo ovdovelo materjo je živela v mali hišici, ki je čepela tam na obronku gozda. Vsa nagota ubošva in pomanjkanja ji je stala vsak dan pred očmi. In tam daleč zunaj je ležalo mesto z vsemi nedosegljivimi krasotami in čudesi . . .

Ivka je bila lepa. Kristalno čista gladina jezera ji je to povedala. Vsa drugačna kakor plavolasa in rjavolasa vaška dekleta. V njej je še krožila francoska in španska kri, ki jo je vojska poškopila po teh krajih. Kakor črne jagode so ji bile oči, črne lase so ji obkrožale nežni obrazek.

Danes Ivka ni prišla sama h kapelici. Mati je, trudoma in opiraje se na palico, prilezla ž njo; kajti danes je Ivka prišla zadnjič. Odhaja v mesto, kjer ji je sestrična preskrbela službo. Pred Marijinim oltarčkom klečita obe.

Spomni se, Devica mila,
da ni čuti še bilo,
da bi nje Ti zapustila,
ki se k Tebi zatekó.
Kdor se Tebi je izročil,
nikdar zapuščen ni bil.
Kdor se Tebi priporočil,
varno je pomoč dobil.

Ivka je pela, mati jokala; končno so tudi Ivko premagale solze in je prosila:

»Mamica, ne jokaj! Saj bom vedno ostala pridna in Marija me bo varovala v tujini!«

In mati ji je v solzah odgovarjala:

»Moj otrok, spomni se na vse, kar sem ti povedala! Zdaj ne morem več čuti nad teboj, ko odhajaš od doma. V Marijino varstvo te izročam. O, Marija, razpni svoj sinji plašč nad mojega otroka, da se ne izgubi! In če bi se spotaknil in padel, Ti ga poišči, Ti dvigni in pripelji na pravo pot! Marija, naj se moj otrok nikoli ne zgubi!«

In nebeška varhinja se je milobno smehljala. Ivka je odšla. Zadnji domači spomin ji je bil — sinji plašč Marijin . . .

* * *

Preko zmrzle zemlje so zaveli prvi pomladanski vetrovi, da se je zbudila in se okopala v solnčni luči in okrasila s cvetjem in zelenjem. — Poletne nevihte so divjale preko nje; poletno solnce je zorilo njene sadove, dokler ni, s polnimi rokami deleč, končno ostala sama in prazna ter so se poznojesenski vetrovi lovili po njej. Končno jo je zima usmiljeno odela v bel hermelin. —

Tako so prehajala leta v vedno enakem izmenjavanju. Od lepe Ivke so spočetka prihajala mnoga pisma; pisma, polna hvale in veselja, polna obupa in groze, polna sreče in domotožja in prekipevajočega življenja. In vselej je bil pridejan še pozdrav Mariji v gozdni kapelici.

Polagoma pa je prišel v pisma tuj ton, samozavesten, prešeren, vedno manj pobožen — nazadnje lahkoživ. Postajala so vedno bolj mrzla, prihajala so vedno redkeje in so končno — prenehala.

Tedaj je mati vedela, da Ivka v tujini ni več cvetka z domačih tal; vedela je, da je njen beli venec v nevarnosti, če se morebiti že ni — obletel.

Trpela je, nepopisno trpela za svojega otroka. Niti v pismih ji ni mogla več blizu, kajti stara njena roka ji je odpovedala. Toda vsako soboto se je trudoma zavlekla do kapelice in je pol dneva ali tudi ves dan ponavljala pred Marijino podobo besede, ki jih je Ivka pela ob slovesu:

»Spomni se, Devica mila!«

»Nebeška Gospa, varuj mojega otroka! Po krivih potih hodi, išči ga! Išči mojo Ivko in pripelji jo domov!«

Kmalu so sosedje začeli šušljati o lepi Ivki. Nekdo je bil v daljnem mestu in je slišal o nji čudne reči. Lepa je bila, seveda, prelepa — ni se mogla ustaviti sladkim, zapeljivim besedam — in je hodila slaba pota. V žametu in svili, z zlato verižico, uhani in prstani jo je nekdo videl v svetlem avtu brzeti po mestu.

Magdalena! To besedo je bilo največkrat slišati, ko so govorili o Ivki, spočetka tiho, potem glasno. Izgubljena!

Mati je še huje jokala. Pred kapelico je klečala in rotila nebeško varhinjo: »Nikoli še ni bilo slišati, da si koga pustila brez tolažbe! Marija, Tebi sem izročila svojega otroka! S svojim plaščem naj jo pokriješ. Kje je? O, išči jo, išči in — najdi! Marija!« . . .

Nekega dne, ko je mati zopet prilezla do kapelice — ni bilo Marijine slike nikjer.

Nezavestna se je zgrudila mati.

* * *

Isti dan je stopala Ivka v svili in žametu, kakor je bila zdaj navajena, v spremstvu mladih moških skozi dvorane slikarske razstave.

V zadnjih letih je postala znana krasotica. Čudovito je znala nase navsezati moški svet s svojo južno očarljivostjo. Toda — svojo dušo je prodala za zlato, sijaj — in uživanje!

Po naravi darovita, si je hitro prisvojila manire velikomestne poldame in je živela kot gospodinja v bogati hiši svojega zapeljivca. Dom je bil že davno pozabljen, mati pozabljena in pozabljena kapelica v gostem smrečju. In če se je od časa do časa pojavilo neprijetno čuvstvo, ga je skušala zadušiti v hrupnih veselicah.

Družba je počasi korakala skozi dvorane in ogledovala umetnine, obesene po stenah. V hipu zastane Ivki noga. Prebledi, s široko odprtimi očmi gleda neko sliko in s stegnjeno desnico jo kaže.

»Slika ti je všeč, dušica? Res, vsi so polni začudenja. Včeraj še ni visela tu. Neznani slikar jo je moral ponoči skrivaj razstaviti. Razstavni komité je ves iz sebe radi take smelosti. Ker pa je slika res umetnina, jo puste na razstavi, dokler se mojster ne javi.«

Srpo je Ivka gledala sliko: Marija. V sinjem plašču z zvezdami plava nebeška Kraljica nad gozdno samoto in kaže pravo pot vsem zašlim . . .

»Sinji plašč,« je zašepetala Ivka.

»O,« se je zasmejal njen spremljevalec, »hočeš li tudi ti tako obleko? Sinji baržun in s srebrom vtikane zvezde, kaj? Boš dobila, dušica! Pa pojdimo odtod; tako si blede, zatohel zrak je tu! Pojdimo!« —

Ta dan je bila Ivka prav posebno razposajena — morala je notri v sebi nekaj zadušiti . . .

Bilo je prihodnjo soboto. Ivka je stopala prav po s preprogami pogrnjenih stopnicah svojega novega doma. V hipu je nekdo spregovoril: »Tebe iščem!«

Začudena je pogledala kvišku. Ali je bil to on? Saj mu je vendar sporočila, da se čez uro vrne; čemu pa jo išče?

Pa ni ga bilo nikjer. Pogledala je čez ograjo navzgor in navzdol, pa nikjer nikogar. Nehote ji je pogled obstal na steni stopnišča, kjer so visele nekatere slike. Obstala je v začudenju — nova slika je tu: Marija v sinjem plašču z zvezdami in od tam prihaja šepet: »Tebe iščem!«

Z glasnim krikom je Ivka stekla po stopnicah in se je zgoraj jokaje zgrudila.

Ta večer se je zaklenila v svoje sobe; nobena prošnja in ne žuganje ni pomagalo: ni in ni odprla.

Drugo jutro ni bilo slike več na steni. Gospodar sploh ni ničesar vedel o tem in je smehljaje nagajal Ivki, da se ji je pač sanjalo. Čudno pa je res, da je slika tudi z razstave zginila, kakor so prinesli časopisi.

»Pa zdaj napravi zopet vesel obraz! Ljubim veselje in smeh, ne pa kisljih obrazov! Živelo veselje in smeh! Uživaj življenje, dušica!« je skušal razvedriti Ivko.

Toda Ivkin obraz se ni razjasnil. Komaj si je upala na cesto. Zvečer so jo žgale zvezde na nebu v dno duše; čez dan je povsod videla visoko postavo s sinjim plaščem in srebrnimi zvezdami pred seboj odhajati, ali prihajati, da se je Ivka prestrašena obrnila na pol pota . . .

Lepega majskega dne je šla Ivka po ozki ulici proti mestnemu parku, ki se je prav razbohotil v pomladnem krasu. Nenadoma ji je množica zaprla pot, mala nezgoda je zbrala toliko ljudi na enem mestu.

Nepotrpežljivo je čakala na prehod. Tedaj je zagledala ob strani odprta vrata male cerkvice, kar je dalo sklepati na prehod skozi cerkev v prečno ulico. Pa čelo se ji je zmračilo: vsak spomin na cerkev ji je bil neljub. Pa — boljše kot tu stati! Hitro stopi v cerkev in hoče pri nasprotnih vratih zopet ven.

Kakor okamenela obstane — zopet sliši glas: »Tebe iščem!«

Vsa zmotena je pogledala okoli sebe. Cerkvica je bila prazna. Toda tam na stranskem oltarju — nebeški Bog, ali jo bo povsod zasledovala ta slika! — tam je med dišečim cvetjem, perunikami in salvijami Marija v sinjem plašču z zvezdami, plava nad gozdno samoto, da pokaže pravo pot vsem zašlim.

In zopet šepeta: »Tebe iščem, moj otrok!« Vsa trda obstane. Tedaj Marija razprostre roke in reče: »Tebe iščem, moj otrok. Obrni se s svojega krivega pota!« Kakor od strele zadeta je padla Ivka na kolena:

»Marija, Marija!«

In je čutila mehko roko na glavi in dobrčen in mil šepet: »Tebe iščem že dolgo, vrni se, vrni se domov!«

Ko se je Ivka zavedla, je videla starega duhovnika sklonjenega nad seboj. »Ali vam je boljše?« je vprašal. »Našel sem vas nezavestno pred novo sliko.« —

Ivka je vstala. »Slika?« je vprašala. In še vedno jo je gledala milo in proseče.

»O, slika vas je prevzela,« je prikimal starček. »Nihče je ni še videl; danes zjutraj je bila na oltarju. Najbrž od kakega dobrotnika, ki hoče ostati skrit. Toda nikoli še nisem videl take dobrote in miline.«

Tedaj je Ivka klecnila na kolena in zaplakala. In pri nogah »Pribežališča grešnikov« se je izpovedala starčku svojih zmot in kako jo je Marija čudežno iskala in rešila, da se ni popolnoma pogreznila v močvaro greha.

Čez tri dni je klečala Ivka s srečno materjo v kapelici v domačem smrečju. »Kljub temu,« je rekla mati, »da je Marija zginila iz kapelice, morava tja, kjer sva klečali zadnjič pri tvojem odhodu, da se zdaj zahvaliva za tvojo vrnitev!«

Toda glej, ko sta mati in hči dvignili oči, je slika zopet visela na svojem starem mestu. Šla je iskat izgubljenega otroka, ta dobra nebeška mati, in ko ga je našla, se je zopet vrnila, da kaže tudi še drugim zašlim pravo pot.

Lojzka Horvatič:

Čuj nas, Kristus Kralj!

Rod slovenski k Tebi kliče:

bodi nam Vladar!

*O Gospod! Zelene Koroške in solnčne Goriške
ne zabi!*

Vrni nam sine in hčere slovenske krvi!

Čuj nas, Kristus Kralj! — —

O Gospod! Užgi nam ljubezen do zemlje slovenske!

Ljubezni nam daj do njenih otrok,

ki trpijo v deželi Koroški, ki ječe v deželi Goriški

in v tužni Istri! Bedni, zaslužjeni! —

Daj, da zopet jim vzide zarja velikonočnega jutra!

Čuj nas, Kristus Kralj!

Naš Lojze:

K poroki.

Ljuba sestrice!

Daleč sva narazen. A danes sem bil tudi jaz pred oltarjem, kjer se je prevesilo Tvoje življenje. Mislil sem nate, na Tvojega in sem molil...

Dom, kjer sem prebil najtoplejše dni svoje mladosti, bo odslej v Tvojih rokah. Ohrani ga, da bo čeden, kakor si ga podedovala po rajni materi!

Vse, — od lese na zavrtilih pa do dolge njive na spodnji strani, — vse je sveto, božjemu Srcu posvečeno. Prepojeno je s svetostjo radi materinih vsakdanjih svetih obhajil in očeve jeklene vere. Vse po hiši, — od Boga v kotu do zavržene zibeli pod strešno, — vse spoštuj, ljubi in v svetlosti obvarj!

Spreminjala bošta po svoje. Moderno se Vama bo zahotelo. Prav. Toda ne prehitro! Bojim se, da bi se mati iz votle lobanje zasolzili, če bi kaj napak ukrenila, Ti ali on.

Za enim bi se gotovo —: saj bi se še jaz, ki nisem mati:

Ko boš prvokrat, srečna, s možem sama doma, bi jaz najrajši z Vama vred pokleknil in rekel: »Poglejta s hvaležnostjo ono oglodano, s pipei narezano in z desetletji zglašeno klop, ki od obeh strani objema našo peč, kakor otrok svojo mater. Ne za to klop, ampak za košček te klopi bi Vaju prosil v imenu rajne matere: »Svet naj bo Vama in Vajinim otrokom!«

Tam, šest pedi od hišnih duri in tri pedi od vogla, tam je bila in naj ostane teološka fakulteta univerze, Ljuba sestrice! Tam so mene mati učili vsako jutro in sleherni večer najvišje reči. Tam so nas skrbno izšolali pet. Tam si še tudi Ti pila iz njihovih oči in sklenjenih rok, kako se moli Bog. Tam si pred dvajsetimi leti večer

za večerom molila ob sladki materini strani: »Koliko je Bogkov? Koliko oseb? Kdo te je ustvaril, kdo odrešil, kdo razsvetlil?...«

Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander je prevzel pokroviteljstvo nad ljubljansko univerzo. Ti pa sveti prostorček, tam: šest pedi od hišnih duri in dobre tri pedi od srede, — izroči v varstvo Kristusu Kralju! Tam je bila in naj ostane univerza naših mater, tam domače in najgloblje bogoslovje — v koreniko.

Ljuzka Horvatič:

Milka.

Krasno pomladno jutro je vstajalo, kakor da diha iz njega sama moč in zdravje. Ozračje je bilo napojeno s sladkim vonjem modrih vijolic in vsa zemlja je brstela v življenju. Takrat je stopala sedemnajstletna Milka na bližnji grič, da ji žejno oko obiše zadnjikrat oni košček zemljice, ki hrani vso skrivnost in poezijo njene otroške duše. — Še enkrat ji naj zbudi ta trenutek tople spomine njenih srečnih otroških let — potem mora zapustiti ta košček raja in iti v mrzlo tujino, usodi v naročje... Srce se ji je stiskalo v bolesi, zdelo se ji je, da ji kliče ta njeni svet: »Milka ostani! Daj cveteti na rodnih tleh, tujina je mrzla, brez solnca...« Milki je zaigrala solza v očeh. Čutila je, da ljubi domačo grudo, ki jo je rodila in ji dajala kruha. — Čutila je: da ljubi griček, njivo miru in dva molčeča križa, pod katerima počivata oče in mati, njen edini zaklad! — Vse to zapušča danes, od vsega, kar ji je ljubo in drago, jemiže danes slovo. — In sedaj beži za koščkom kruha v mrzli svet — — —

Poteklo je par let in Milka v tujini trpi... Nihče nima zanjo tople besede, nihče je ne razume. — Iz dneva v noč ubija svoje moči, da dobi košček kruha. In še ta kruhek je dostikrat tako grenak! — Milka je začutila, da je sama na širokem svetu, brez duše, ki bi umela njeno ból! — Zahrepenela je po očetu in materi, po večnem domu, ker drugega itak imela ni. — Uboga Milka je bežala v rodni kraj. — Ni čutila utrujenosti, kajti presilno ji je rastlo hrepenenje v duši: vsaj enkrat še objeti draga ji križa in zašepetati: »Oče! Mati!«

Milka omaguje. Noge so ji postale težke, v očeh se ji dela tema in srce ji močno utriplje. — »O, moj dobri Bog, samo toliko mi daj moči, da pozdravim zadnjikrat očeta in mater!« Tako je prosila Milka in z onemoglimi rokami tipala po črnih križih. — Malo pred seboj je zazrla svoja najdražja spomina; zbrala je svoje poslednje moči in klecnila h grobovoma: »Oče! Mati! Vzemita me k sebi... vajina Milka... vajin... otrok...«

In uboga Milka ni več trpela, pozdravila je zadnjikrat očeta in mater tu in prvič tam.

Brat Nardžič:

Dekle z zagonetkami v očeh.

(Nadaljevanje.)

Pa ravno tega gospod Vinko ni tako hitro zvedel. Postajal je rezerviran in se je največ bavil z Juretom. Nagonsko se je ogibal zaupnih pogovorov z ženskama. Špela kar ni našla pravega trenutka, da bi mu povedala, pa jo je na tihem tudi nekoliko žalilo, da misijonar ne kaže preveč zanimanja za njena odkritja.

Tako je ostalo pri tem.

Seznanili so se bili z družino bogatega slovenskega trgovca v sosednjem mestu. Povabil jih je na obisk in niso odklonili. Namesto k jezeru so neko popoldne naravnali pot v ono smer.

Lep dan, krasna družba, obilo zabave!

Večerjali so v imenitni restavraciji med igranjem orkestra in sukanjem parov. Tako je hotel bogati trgovec počastiti svoje goste.

Več žensk pri sosednjih mizah je palilo cigarete. Trgovec je podražil Špelo in Danico, naj posnemata dober zgled svojih emancipiranih soseser. Celc misijonar je prikimal. Saj je bilo razpoloženje kakor nalašč za bohotno šalo.

In že sta ležali lepo dišeči cigareti pred Špelo in Danico.

Špela jo je pobrala in svaljkala med prsti. Danica si jo je zapalila in pušila. Izzivajoče je gledala trgovca, ki se ji je z očetovsko dobrodušnostjo smehljal.

Oči vsega omizja so počivale na lepi kadilki. Vsi so pričakovali poloma po prvih potegljajih. Toda deklica je vlekla z izkušnostjo resne kadilke in puhala bele oblačke iz sebe. Na mah je bilo jasno, da to ni njena prva cigareta.

Nekaj parov oči se je srečalo in si govorilo z molčečo zgovornostjo. Gospod Vinko je začutil ledeno skorjo okoli srca — — —

Po večerji je Špela zopet zaposlila Danico zase. V ostali družbi se je vnela debata o ženskih kadilcih.

»Ali vas ni Danica iznenadila?« je vprašala misijonarja omožena trgovčeva hčerka, ki je bila vzgojena pri sestrah.

Ni bilo zanj prijetno vprašanje.

»Razlagam si tako. V deklščini naravi je posebna poteza, ki jo lahko opazite še v marsikaterem deklščkem značaju. Rekel bi: nekaj duh upornosti. Taki značaji ne morejo prenesti draženja. Nalašč storijo, k čemer jim kdo v obliki draženja prigovarja. Ne morejo trpeti misli, da so poraženi. Ta duh upornosti utegne tako prevzeti vse bitje človeka, da ne zna več izbirati med primerno in neprimerno šalo...«

»Zelo profesorsko ste govorili, morda celo misijonarsko, to vam rada priznam. Toda Danica je kadila kot prava virtuozinja v tej umetnosti.«

Misijonar je dobro vedel, da je izgubil igro.

»Ah, kaj,« se je vtaknil vmes trgovec, »to je malenkost! Dosti častitih dam poznam, ki pušijo kot za stavo. Je že prav, Marica, da ti ne kadiš, celo to je prav, da si na tobakarice huda. Toda, če vidim druge ženske, da kadijo, jim to v mojih očeh ne jemlje ugleda. — Kaj pa ti misliš, Ivan?« se je obrnil do zeta.

Ivan ni bil kadilec in se je ves čas samo tiho smešil predse.

»Približno tvojih misli sem, papa. Tudi jaz poznam ženske neomadeževanega imena, ki so prijateljice kajenja. Seveda, moja Marica bi pa nikakor ne bila tako moja, če bi pušila cigarete.«

Gospod Vinko je imel vtis, da se je dognala čisto pravična sodba glede ženske s cigareto v ustih. Navsezadnje ni to nič tako strašnega. Tudi sam se je domislil dveh, treh vobče spoštovanih dam še iz domovine, ki so bile celo priznane javne delavke, pa se niso branile zasebno ali tudi napol javno zapaliti cigareto. Toda ta misel ga ni pomirila z ozirom na nocojšnji dogodek. Danica — ne, ona bi ne smela kaditi! To se nikakor ni strinjalo z ono lepo podobo, ki si jo je bil zamislil glede tega dekleta.

* * *

Špela in Danica sta se medtem šetali na vrtu, polnem zelenja in cvetja.
»Ali hočeš še mojo cigareto?« je ponudila Špela.

— — —
»Vzamem. Pa za jutri. Hvala!«

»Kje si se naučila kaditi?«

»Kar tako, mimogrede. Zdravnikova gospa je mnogo kadila in stregla s cigaretami vsem. Prirejala je družabne večere in vsevprek smo kadili, go-spodje in dame. Polagoma sem se naučila. Ali misliš, da je kaj hudega?«

»Gospod Vinko je čudno gledal.«

»Moj Bog, kakšna naj pa bom!«

— — —

»Ali tvoja Ivanka tudi puši?«

»Ne. Zadnji čas je pa tudi ona začela z družabnimi večeri. Več mojih znank in znancev izza časa službe pri zdravniku je povabila. Da bi meni ne postalo dolgčas, je dejala. Zabavamo se in seveda — pušimo tudi.«

* * *

Bila je že trda noč, ko so se vračali. Naneslo je, da sta bila tudi Ivan in njegova žena ž njimi.

Misijonar je bil tega vesel, ker mu je bilo med večjim številom lažje prikriti, kako malo mu je nocoj do šale in dovtipa. Tudi Danica je bila izredno tiha in se je skoraj boječe stiskala v kot avtomobila. Ostali so bili glasni in razigrani.

Razpoloženja gospoda Vinkota menda niso opazili, le Danici ni ostalo prikrito. Preden so se poslovili, je ujela hip, da se mu je na samem približala.

»Ali ste hudi name?« je skoraj proseče šepnila.

Prevzelo ga je. Toda ni mu bilo, da bi se ponaredil.

»Nisem hud. Ali eno ti rečem: neskončno se mi smiliš!«

Iznenadeno se je ozrla vanj. Toda samo za hip. Uporen ponos se je dvignil v njej, zasukala se je na peti in obrnila. Zamahnila je z roko Ivanu in Marici in zapela: Lahko noč!

* * *

Drugo jutro je bilo deževno. Po zajtrku je sedel misijonar na verandi in knjiga mu je ležala v naročju. Hotel jo je brati, pa so mu misli neprestano uhajale drugam.

Ne dolgo in vstopila je Danica.

»Kaj delate? Ali se obeta dolgočasen dan?«

Vsa neskalsena je bila in beseda ni kazala zadrege.

»Bomo videli. Utegne se zjasniti in imeli bomo zopet lepo popoldne.«

»Medtem bi rada, da mi razložite tole Župančičevo pesem. Tako kot znate samo vi. Slovenska poezija me pričenja vse bolj zanimati.«

Sedaj se je dvignil odpor v njem. Za nobeno ceno bi ne mogel biti ž njo tako prostodušen ta hip.

Zrl je v knjigo in se obotavljal. Pozorno ga je motrila.

»Za to pa danes res nimam potrebne ubranosti.«

Še je počivalo na njem njeno motreče oko. —

»Ali zaradi sinočnje moje — —?«

»Ne vem!«

»Kaj sem vam naredila?«

»Postajaš mi zapечатena knjiga. Ne morem več brati, kaj je v tebi.«

Dvignil je oči in pogleda sta se srečala. Čudno je zagorelo v njenih očeh in preko čela ji je planila senca.

»Oprostite, da sem motila!«

Lahno se je poklonila in že je ni bilo več na verandi. —

Misijonar je ostal sam in si je rekel: Imeli so me za psihologa. Toda naj šment vzame vso šolsko učenost, če imaš pred seboj živo življenje, kakor ga ni v nobenih bukvah!

Popoldne se je res zjasnilo in zelo mikavno je vabilo solnce. Vsi trije so prišli z avtomobilom po misijonarja. Ni se pomišljal in je prisedel.

Nalašč je hotel biti razigrane volje. Salil se je s Špelo in Juretom. Od strani je skušal zveliči v metež tudi Danico.

Nikakor se mu ni posrečilo. Sanjavo je strmela v daljavo in brez razumevanja uprla pogled vanj, kadar je začutila, da se beseda tiče nje.

Špela je ponovno opozorila, da se Danica dolgočasi, pa tudi ni našla odmeva. —

Gospod Vinko in Jure sta se solnčila na pesku poleg jezera. Naplavala sta se bila in za vodo se jima je zahotelo solnca.

Jure je dremotno strmela v igro valčkov na vodi in se prepustil sladkemu občutju: dolce far niente.

Misijonar se je sam v sebi bavil s svojim psihološkim problemom. Nerodno mu je postajalo v duši in zdelo se mu je, da se pričinja Danice bati. Ali zavoljo nje ali zavoljo ljudi? Ni mu bilo prav jasno.

Špela in Danica sta se daleč tam na vodni gladini zibali v lahkem čolnu. Le v pretrganih sunkih je njuna pesem v vetru segala do obrežja.

»Ali ni Danica neizmerno čudno dekle?« je načel Jure.

Sunkoma se je misijonar okrenil. Iz Juretovih ust še ni bil slišal mnenja o njej.

»Kako to misliš?«

»Dvakrat ni sebi enaka. Kako sedaj poje, kako je sanjavo zrla predse poprej. V njej je nekaj zagonetnega.«

»In kaj še, Jure?«

»Morda se zelo motite nad njo. Sirota je, ne rečem. Pa bi bilo morebiti bolje za vas, da je niste vzeli s seboj.«

— — —
»Ti nekaj sumiš, Jure! Bodi odkrit!«

»Z vašim dovoljenjem. Bog me ne kaznuj, če ji delam krivico. Gotovo je v verskem oziru usmiljenja vredna, ali ... Utegne biti nekaj zadaj, kar vpliva nanjo, ne da bi bilo vam znano. Preveč so takele sirote izpostavljene nevarnostim v milijonskih mestih. Ne bi je obsodil, tudi če bi natančno vedel. Ne govorim, da bi ji jemal ugled.«

Misijonar se je čudil. Preprosti razum neučenega mladega moža, ki ima vpogled v življenje, je bil morda bliže rešitvi, nego njegov, vajen šole in učenja.

»Razumem, Jure, da ne govoriš s slabim namenom. Nadaljuj!«

»Sumim, da je dekle pod drugim vplivom, ki je močnejši od vašega.«

Misijonar ni odgovoril.

»Morda je le od ene osebe, morda od družbe. Le prerada govori o tistih zabavah pri zdravniku, o žnancih in znankah od tam. In o delu se dvomljivo izraža. Z mojo ženo sta govorili, da si bo morebiti zopet poiskala službo sobarice. Pa je zamahnila z roko in dejala: Pa končno tega ni treba! Saj si znam tudi brez stalnega dela služiti denar.«

»Kako misliš, da bi bilo to razumeti?«

»Nehote se človeka lotevajo težke slutnje. Saj takale stvarca komaj čuti, kdaj zajde na rob mlakuže življenja. Prebridke so skušnje iz dneva v dan.«

Misijonar se je zdrznil. Prestrašna sumnja! Torej tudi kaj takega, čeprav samo sumnja, tako lahko pade na hčerko miljene slovenske matere v mrzli tujini! Že sama misel se mu je upirala. Toda prav nič ni mogel zameriti Juretu, da je izrekel svoje misli. Da — prebridke skušnje iz dneva v dan — — — Jure ne govori brez razsodka.

(Dalje prih.)

ROŽNI DOM

Francka G.:

Metka je šla služiti.

Sosedova Metka je šla služiti v tujino. Niso je preprosile ne materine solze, ne pregovarjanje izkušenih znank pa ne grožnje očetove, da bodo potem domača vrata zaprta zanjo. Ona je morala zmagati s svojo trmo.

Tedaj, ko se je v najhujši vročini izmučena in žejna poganjala za srpom, pa potem, ko se je kleče plazila po razbeljeni zemlji ter plela: vselej jo je nekaj zabolelo, kadar se je ob pozni popoldanski uri raz bližnje ceste zaslišal smeh in razposajena beseda tovarniških delavk, katere so se vračale domov. Kako rada bi šla z njimi! — Kot domačo hčer pa jo čaka še toliko dela: ko bo ob mraku prišla domov, bo morala napojiti in nakrmiti živino, nastlati v hlevu, pomolsti, šele potem bo večerja, potlej bodo molili sv. rožni venec in dremala bo kar stoje, ko bo navsezadnje še pospravljala po večerji. Ponoči pa, ko se preizmučena premetava po postelji in preklada roke, tolikokrat premišlja: »Zakaj me ne puste v tvornico? Zjutraj in zvečer bi jim še lahko pomagala pri domačem delu; ob sobotah pa bi le dobila lepo plačo, da bi nikdar ne bilo treba nadlegovati očeta, kadar rabim novo obleko; pa ob nedeljah bi bila prosta in bi imela denar, da bi šla z družino lahko na Brezje, Bled, v Ljubljano. Tako moram biti pa vedno le doma in z dneva v dan le poslušati takele pridige: Ali pa ti preštevaš delavkam oni denar, ko si plačajo stanovanje in hrano? In ker morajo imeti denar za lepe in moderne obleke, ali kaj opazuješ, kako imenitno se hranijo? Kos kruha in čaj ali kava, to je njihov vsakdanji živež; za juho, za krompir, za tečno močnato jed že ni denarja. Ali katerikrat pomisliš, kakšna je njihova zabava in njihova pota ob prostem času? In njihov glasen in razposajen smeh, ko se ponoči v fantovski družbi vračajo daleč domov — ali ti ne da nič misliti?«

V tovarno je torej ne puste. Toda, če gre pa Metka v zimskih mesecih služiti h

gospodi, da se nauči pospravljanja in kuhanja in lepega vedenja, ali je to tudi napačno? To je vendar potrebno za vsakega dekleta in zato morajo biti starši še hvaležni, če se bo ona naučila kar mimorede in bo za delo še plačana.

Pa je Metka šla — v večje mesto na Hrvaško. V posredovalnici za službe so ji povedali naslov uradnikove gospe. Tega ji pa niso povedali, da je dotična služba vsak mesec prosta. Metka bi tudi ne verjela, ker si je preveč rožnato predstavljala službo v mestu. Na ozkem, temnem hodniku, predsoba so mu dejali, je stala Metkina postelja. Nikjer ni bilo prostorčka, kamor bi Metka obesila spominek prvega sv. obhajila in pa sprejemnico v Mar. družbo. In ni bilo mizice, kamor bi postavila šopek, da bi ob njem mislila na domače travnike in njive. Pa tudi ni bilo časa za sanjarjenje. Od zgodnjega jutra, ko prva vstane, preko opoldanskih ur, ko mimogrede pojužina (njej kuhajo skromno kosilo posebej), do pozne noči, ko čaka, da se vrne gospoda domov: vedno ima polne roke dela, vedno mora hiteti.

Hoja po kamenitem tlaku pa neprestano tekanje po stopnicah in stanje na cementnih tleh v kuhinji so jo prvi teden tako izmučili, da je komaj čakala nedelje. Tedaj bo šla v cerkev, kjer bo prav gotovo našla kakšno znanko Slovenko, s katero bosta potem skupaj preživeli prosto popoldne. Revica Metka! Prav ob času, ko je mislila v cerkev, je milostiva poslala najmlajši deklici — uro poprej, kot ob delavnikih —, da jih Metka obleče. In ko je potem vse dopoldne nestrpno čakala, kdaj ji gospa ukaže k sv. maši in jo je naposled sama rahlo opomnila, se je gospa začudila: »Kako, Vi hodite v cerkev? No, Metka, tega se boste morali pa v naši hiši že odvaditi, ker Vam dopoldne nikakor ne morem dajati prosto!«

V duši je bridko jeknilo. Pred tabernakelj je mislila, da bi tamkaj povedala o svojem domotožju; zjutraj bi bila tudi pristopila k angelski mizi, saj je s čistim srcem odšla od doma: sedaj pa ne sme izpolniti niti nedeljske zapovedi! — Popoldne ni videla sijati toplega solnca, pa ni mislila na sprehod v okolico, še tistega mladega moškega, ki jo že tri dni po vrsti

srečava in nesramno ogleduje, danes ni tako strašno občutila: njen prvi nedeljski sprehod je bil v cerkev. Pred Njim, ki vidi v najskritejši kotic, se Metki ni bilo treba sramovati solz. Pa je potožila in objokovala in ko je odhajala, se ji je zdelo, da ji je božja Dobrota odpustila pregreho: ko nikakor ni hotela ubogati in ni verjela ne časopisom, ne staršem in ne gospodu župniku, ko so svarili pred službo v tujini.

Večkrat srečujem Metko: Ob delavnikih nosi s trga polne košare; ob nedeljah pa pri prvi maši ostane še pred zadnjim evangelijem in odhiti iz cerkve. Zdi se mi pa, da njena lica niso več tako polna in rdeča; da si je krog ustn zarisala bolestna poteza; da njena hoja ni več tako prožna in živahna.

Močno se bojim, da se Metka ne bo več vrnila.

OD SRCA DO SRCA

Pomenki z gospo Selmo.

Odgovori na pisma.

Zaklad življenja. Kar troje pošiljatev imam od Tebe. Prav lepa hvala za lepe razglednice z vseh vetrov; torej si prav dobro porabila počitnice, Tvoje pismo pa že potrebuje malo več odgovora. Prečitala sem svoj odgovor v 8. št., namenjen Tebi in res ne vem, zakaj si žalostna. Najmanjšega povoda nimaš za to. Tudi danes kljub Tvojemu zadnjemu pismu vzdržim vse svoje trditve: Najlažje pridemo do ravnovesja v življenju, če skušamo najti lepoto, ki tiči v našem delu, če si visoko in daleč leteče želje primerno pristrizemo in naše srce vadimo v zadovoljnosti. Na ta način nam vcvete veselje in se navadimo vsak dan in vsako delo prav ceniti. In zakaj ponavljam to? Ker je to življenjska modrost in življenjska skrivnost. Kdorkoli je kaj postal, je moral hoditi to pot, ako je hotel priti do ravnovesja v življenju, t. j. do onega blagotvornega miru, ki je neobhodno potreben za vestno vršitev dolžnosti. In zato danes ni ravnovesja, ne miru, ne vestne vršitve dolžnosti, ker ljudje ne hodijo po tej poti, ali hodijo samo prisiljeno, ker že drugače ne morejo, vendar z nevoljo in čmerikavostjo. Tu imamo katoličani še prav poseben pripomoček, da to našo pot uspešno hodimo. Dober namen je to, ki ožarja vsako naše še tako nizkotno delo s sijajem onostranstva, ker delamo za Boga, z Njim in po Njem. — Iskreno me veseli, da Ti že krepko hodiš po tej poti. Prav iz srca Ti

želim, da zmagáš vse ovire, zlasti to zadnje leto, ko potem stopiš v nov delokrog. Piši pa mi še pogosto, da se čim bolj spoznava! Bog s Teboj!

Solnčnica. Poslani izrezek iz časopisa sem prejela. Slučaj, ki ga opisuje, je žalosten, zlasti še zato, ker njene svorstnice razen dveh niso storile svoje dolžnosti, da bi ji pomagale do pravice, če so res vedele za njeno tajno. Tako so sokrivate njene smrti. Časopisni papir pa je potrpežljiv in napisše nanj lahko še in še. A kakšna korist je od tega? Po toči zvonjenje, po smrti kesanje... Zdaj, dokler je čas, naj se obravnavajo take stvari privatno in javno, da bo imelo kaj uspeha! Ve vse ste poklicane k temu! Če pa samo tožite, med seboj jadikujete, ko vas nihče ne sliši, seveda nič ne pomaga. Dvignite svoj glas za svoje pravice, a same storite svojo dolžnost! Tudi to je dolžnost, da skrbite druga za drugo! Pogovorite se in takoj na delo! Pozdrav!

Mala. Torej tudi prevara! Res je, da to boli, toda to Te prosim, ne pusti v srce nikake grenkosti in nikar ne izgubi veselja do lepega življenja. Ljubezen in srčno dobroto imej vedno pripravljeno! Mnogi in mnogi je pričakujejo od Tebe in Tvoj ženski poklic šele izpolniš, ako si vedno pripravljena deliti in sočustvovati. Cesar sama pogrešaš, najbolje veš, kako pogrešajo tudi druge, zato jim pomagaj in lažje Ti bo. To je naravnost nekaj velikega: sama biti uboga, a bogata za druge. Take nesebičnosti se privadimo šele po dolgotrajnih bojih. Toda kdor si jo pridobi, ta je blagoslov mnogim in sebi — sreča, ker pozabi na lastno prevaro. — Bog ne bo delal čudežev, da bi pozaba sama od sebe prišla; išči je v delu za druge in našla jo boš! Lep pozdrav!

Memento mori. Tako resno ime, pa tako razigrano pismo! Počitnice, vidim, da pridno porabljaš. Prav imaš! Vse, kar pišeš o vašem početju, me prav živo spominja na moja dijaška leta. Seveda, tedaj se nismo toliko kopali, pa tudi ne »rabutali«; zdaj pa uživajte drugačne čase! Kam pa prihodnje šolsko leto? To me prav zelo zanima in mi moraš kmalu sporočiti! — Seveda, me lahko tikaš, če Ti gre bolj k srcu! Le brez skrbi! Po desetih dneh je priromalo že drugo pismo, ki potrebuje temeljitega odgovora. Vendar bi morala za to porabiti najmanj polovico Vigredi; tega pa ne zmorem. Zato prečitaj zdravniško razpravo v 10. števil. lanskega letnika pri Higieni. Prečitaj zbrano in resno; marsikatera težava Ti bo jasna. Celotno zadevo pa smatraj za bistveni del pri božjem poslanstvu žene, pri materinstvu. Nihče nima pravice posegati v božje naprave, zlasti ne v to, od katere je odvisna sreča poznih rodov. Kakor je žena po svoji konstituciji slabejša od moža, prav tako pa je tudi po svoji pripravljenosti za žrtve mnogo lažja od njega. Aka je ženi za dolgo vrsto let določeno trpljenje po njeni naravi, se tega trpljenja ne bo branila in ne izogibala

s tem, da posega v zakone narave. Saj ji za-vest, da vrši voljo božjo, daje najlepše ve-selje in resnično srečo. — Tega še sedaj ne moreš vsega razumeti, a veruj mi, da je tako! Zato pa varuj svojo žensko samo-bitnost, ker to je Tvoja dolžnost! Levo poz-dravljena!

Boleslava. Prav lepa hvala za pozdrave z Brezj in Bleda. Kdaj mi boš v svoji za-devi kaj več poročala? Pozdrav!

Maruška. Seveda sem Te pogrešila, pa sem si mislila, gotovo imaš mnogo dela in mi zato ne pišeš. Zdaj mi pa pišeš, da si bila bolna. To je pa res hudo. Meni se pa zdi, da Tvoja bolezen še ni opravljena samo s tem, če Ti je zobozdravnik dva zoba izru-val, zlasti, ko govoriš o srčnih napadih. Nujno potrebno je, da greš k zdravniku in mu poveš o vseh svojih boleznih, ki jih je zdaj že kar cel kup, ne pa samo o eni. Pa mama naj gre do Teboj, da se boste bolje razumeli. Veš, zdravnik tudi ni sveden in mu je kljub preiskavi treba marsikaj pove-dati, da bolezen spozna in ve urediti svoja navodila. Pol dneva ali en dan žrtvovati za zdravnika, je pač bolj pametno, kakor pa tedne in tedne trpeti. Potem tudi ne boš ži-vela v večni negotovosti in strahu. Tako-le povpraševanje zdravnikov iz daljave ne more biti uspešno, ker zdravnik bolnika ne vidi in mu ne more staviti raznih vprašanj, ki bi mu bolezen razjasnila. Saj lahko prideš k zdravniku, do katerega imaš več zaupanja, da mu boš tudi verjela! Rečem Ti le to, da to ni samo moj dober svet, ampak Tvoja dolžnost, na katero Te prav resno opozar-jam. Sele ko tej dolžnosti, ki je splošnega pomena za Tvoje življenje zadostiš, smeš misliti na prostovoljne žrtve. — Premisli vse to in sem prepričana, da boš tudi sama uvi-dela! Lep pozdrav!

Svobodanka. Iz Tvoje okrašene pisave vidim, da imaš prav mnogo časa. Škoda, da Te ni tu, imela bi prav mnogo dela. — Se-veda se zanimam za Tvojo bodočnost in to mora biti tudi Tvoja resna skrb. Mislim, da bi Ti do primerne službe pomagalo tudi slo-vensko društvo v glavnem mestu, ki še vedno skrbi za ljudsko izobrazbo, prireja gospodinske tečaje i. dr. Obrni se tja, morda dobiš prav tam primerno zaposlitev! Med tem časom pa se pridno dalje izobrazuj! V zadnjem pišmu je n. pr. več prav vidnih nap-ak; predelaj temeljito slovnico in pravopis! Prouči n. pr. knjigo »Mati vzgojiteljica«, kar Ti bo pri Tvojem vzgojnem delu gotovo koristilo. Sploh oprimi se vsakršnega stu-dija, ker vse vse človeku prav pride. Le ne držati rok križem, ko je delo najti na vsakem voglu! Tudi v gospodinjstvu se vadi, ko imaš gotovo priliko; tudi to je neobhodno potrebno, pa naj bi dobila kakršnokoli služ-beno mesto. Za vso tako in podobno iz-obrazbo boš imela zlasti zdaj več časa, ko preneha delo zunaj. Le tega se zavedaj, da je vsako delo častno, ako ga vršiš s pravim namenom! — Drugič mi pa seveda piši tudi

o naznačeni zadevi! — Pozdravljena v da-ljini!

Skriti tulipan 22. Vesela sem Tvoje-ga prihoda k nam in pa tudi Tvojih povsem pravih načel za življenje, ki jih razberem iz Tvojega pisma. Lepa je Tvoja želja, da si hodila k sv. maši tudi med tednom, a ko vidiš, da zaradi dela ni mogoče, napravi pri-jutranji molitvi dober namen, udeležiti se vseh sv. maš, ki se darujejo po vsem svetu. Katoličani smo srečni, da ne moli nikoli en sam, ampak vselej moli z vsakim posamez-nikom cela sv. Cerkev, vsi njegovi bratje in sestre v Kristusu. Zato je tako potrebno, da se zavedamo tega duhovnega občestva. — V krajih, kjer ni prilike za daljše duhovne vaje, preskrbi navadno vsako leto Marijina druž-ba kratke duhovne vaje. Za duhovno obnovno zastostujejo tudi take, le skrbno mora vsak sam sodelovati. Tu ni glavno pridiga, in naj bi bila še tako lepa, ampak razmišljanje o stanju svoje duše in o sredstvih in potih, ki naj duši pomagajo v božjo bližino. — Da si pridna in značajna Orlica, zasluži vso po-hvalo. Le pridno držite skupaj in pritegnite v svoj krog vsa dobra dekleta! — Zdi se mi, da Ti ni treba hoditi zdoma, ampak se kar lepo doma pripravljaj za prihodnji poklic. Knjigo »Pota Marijina« dobiš v Jugoslo-vanski knjigarni. Omisli si pa tudi »Mati vzgojiteljica« pri Vigredi, ki je za Tvoj bo-doci stan posebne važnosti. — Prav, da se ogiblješ vseh nepotrebnih shajanj; toda ni Ti pa treba odbijati lepe prilike za zakon, če si se sicer odločila, da se poročiš. Ko si pre-mislila vse nagibe za in proti, izroči nebeški Mamiči vso zadevo s prav krepko devet-dnevnicno in vse bo prav. Nasvete za ta svoj korak pa sprejemaj le od ljudi, ki veš, da so Ti dobri in jim je mar Tvoje sreče; vse vaško klepetanje pa naj Te nikar ne moti. — Sporoči mi, kako se boš odločila! Pozdrav!

Moja mala. Vidiš, takole mislim: Vedno ne boš tako frkolinček nagajivi, kot si sedaj. In morebiti naj bi bilo Tvoje sedanje delo vaja in priprava za kako podobno delo kje drugje. Potrebe in prilike za to je dovolj, ali ne? In končno, če bi morala v življenju morebiti ostati osamljena, ne boš nikoli za-puščena, ker znaš dajati in delati za druge. Lepa misel je to za vse naše življenje, da nobeno delo, ki ga opravljamo, ni samo sebi namen, ampak služi višjim namenom, ki jih ima Bog z nami. To sem hotela reči zadnjič s svojo opazko. — V tem pa me še potrjuje zadnje pismo, ko tako lepo opisuje razmerje svoje notranjosti. Pa se Ti zato ni treba prav nič bati! Le tako preprosto otroška bodi in ne odtujaj se notranjim vplivom! — Torej taki dramatikí ste? Ali imate vse zvezke »Dekliškega odra«? »Naraščajska voditelji-ca« se seveda tudi še vsa dobi in nekaj prav ljubkih vaj je notri ter raznovrstne zabavne snovi. Le vse naroči, da boste imele zdaj, ko se bliža jesen in zima, dovolj zabave v dvo-rani. Seveda pa mi moraš potem tudi poro-

čati, kako gre vse od rok! In pa svoj humor si ohrani! To je res dar božji! Pozdravček!

Zaprta ptičica. Pa ne zares? Kakor vidiš, pride tako naslovljeno pismo meni v roke. Zdjaj pa le hitro pero v roke!

VIGREDNICA-GOSPODINJA

Gospodinjstvo.

Prodaja živil na živilskih trgih. V večjih mestih so živilski trgi večinoma dobro urejeni. Trg je razdeljen v več delov, in sicer tako, da se prodaja sadje v enem delu trga, perutnina v drugem delu, mlečni izdelki zopet posebej itd. Tako urejen trg je velikega pomena za prodajalke in za kupovalke. Prodajalka (izvzemši branjevke, ki imajo svoja stalna mesta), ki prinese živila na trg, takoj ve, kam naj svojo robo postavi. Kupovalki tudi ni treba za vsako malenkost celega trga obhoditi, ker natančno ve, v katerem delu trga dobi to, kar potrebuje. Zlasti pa je taka ureditev trga velikega pomena v higijeničnem oziru. Nihče ne more trditi, da je higijenično, če stoji poleg prodajalke s smetano, sirom, z maslom in podobnimi živili prodajalka s perutnino.

Na ljubljanskem živilskem trgu je prodaja živil urejena tako, da je prostor za perutnino in jajca čisto zase. Za sadje je določen zopet drug prostor. Posebno pazljivo posveča tržno nadzorstvo prodaji mleka in mlečnih izdelkov. Tu je potrebna najstrožja čistoča. Večinoma imajo prodajalke opasane snežnobele predpasnike, kar napravi najboljši vtis, zlasti na tujce, ki si trg ogledajo.

Največji del trga je določen za prodajo zelenjadi. Tu prodajajo na tradicionalnih vozčkih ponosne Krakovčanke svoje vrtno pridelke. Za oko je pa seveda najlepši oni del trga, kjer razstavijo ljubljanski vrtnarji svoje cvetlice od najnavadnejše do najiminitivnejše vrste.

Za prodajalke, ki prinašajo na trg samo eno vrsto živil, je torej stvar lahka. Za one, ki pripeljejo samo perutnino in jajca, ali samo sadje, ali mlečne izdelke, dobro vedo, kje je njih prostor. Težavnejše je za prodajalke, ki prinašajo več vrst živil hkrati na trg. Sicer imajo tudi te svoj »oddelek« na trgu. Ker pa imajo nakopičenih navadno v enem jerbasu več vrst živil, je higijena mnogokrat zelo pomanjkljiva. Prav je, da skušajo podeželske gospodinje vnovčiti vse, kar se vnovčiti da in doma lahko pogrešajo. V tem se kaže podjetnost naših slovenskih gospodinj. Tudi ne moremo zahtevati, da bo gospodinja, ki pripelje na trg vrečo krompirja, košaro sadja, par steklenic mleka, lonec smetane, najprej prodala na sadnem trgu sadje, na drugem prostoru zopet mleko in smetano itd. To je nemogoče! Eno pa upravičeno pričakujemo od njih: da kar najskrbnejše pazijo na čistočo posode in živil. Nekatere zaslužijo

v tem pogledu vso pohvalo. Mnoge pa ne. Za kupovalke nikakor ni vabljivo, če je n. pr. lonec s smetano odzunaj ves črn, pokrit pa s kako krpo, ki je menda kedaj bila bela, ali pa celo s časopisnim papirjem. Zajemalka in merica, s katero meri smetano, je »spravljena« kje med krompirjem ali čebulo. Naj nikar nobena prodajalka ne reče: saj morajo meščani kupiti od nas živila, kakor in kakršna jim prinesemo. To mišljenje je zmotno! Snažna in v čistih posodah izložena živila boš prodala bolje in hitreje.

Tudi pri prodaji živil z ozirom na čistočo bi bilo želeti več pazljivosti. Prodajalka izloži poleg raznih pridelkov tudi smetano, sir, maslo ali kisló zelve. Pri tem, ko prodaja krompir, čebu' in podobno, padajo smeti in prah kar na debelo v smetano, sir itd. Nehigijenično je tudi, če prodajalka izpraznjene vreče in košare stresa prav brezobzirno, ne ozira se ne na občinstvo in ne na izložena živila svojih sosed.

Tako je na ljubljanskem živilskem trgu. V manjših mestih ni nič boljše. Upamo, da bodo prodajalke, ki svojo robo rade dobro prodajo, skrbele, da omenjeni nedostatki izginejo.

Recepti in navodila.

Domači zajec kot pečenka. Domačega zajca oderi, dobro operi in ga deni za nekaj ur v mleko. Nato ga zopet operi, podrgni s soljo, pretakni s prekajeno slanino (slanino lahko izpustiš), deni v kozico, polij z vrelo mastjo in peci eno uro. Prideni malo zelenega peteršiljčka, majarona in limonove lupine. Pečenko polij parkrat z vrelo vodo. (Za pečenko se vzame navadno bolj star zajec, mladi pa se ocvro.)

Telečja jetra s slanino. Vzemi $\frac{3}{4}$ kilogram telečjih jeter, odstrani kožico, podrgni jih s soljo in pretakni s prekajeno slanino. Nato jih deni v kozico, polij z vrelo mastjo in peci v vroči pečici pol ure. Med pečenjem prilij vrele vode ali juhe. Ko so jetra pečena, jih vzemi iz kozice, soku pa prideni 1 žlico moke, ki si jo prej zmešala v 2 žlicah mrzle vode, 2 žlici kisle smetane ter pusti nekaj minut vreti. Medtem zreži jetra na primerne koščke, zloži na krožnik, polij z omako in daj takoj na mizo. Zraven se podajo kaki cmoki.

Nadevane buče. Majhne, zelene buče olupí, prereži (na enem koncu naj ostane vsaka polovica cela), izloči mehko sredino in pečke ter jih kuhaj 5 minut v slani vodi. Prej pa že skuhaj rumene kolerabce, pretlači jih skozi sito, prideni eno raztepeno jajce, ocvrtilih kruhovih drobtin, drobno zrezane prekajene, kuhane svinjine, ostanke pečenke ali prekajene slanine, soli, zelenega peteršilja in popra. S tem nadevom napolni buče in jih postavi v primerno veliko kozico eno poleg druge. Prilij malo vrele vode in duši buče počasi eno uro.

Jabolčna torta. Dva rumenjaka in dve žlici stolčnega sladkorja dobro zmešaj, prideni sneg dveh beljakov, pol kavne žličke pecilnega praška in toliko moke, da dobiš prav mehko testo. Nato deni polovico testa v kozico, s presnim maslom pomazano, ali v model za torto. Na testo deni drobno zrezanih kislih jabolčk, katere potresi s sladkorjem in cimetom. Vrh jabolčk deni drugo polovico testa, pomazi ga s presnim maslom ali smetano in peči eno uro.

Sirove pogačice. Štiri kuhane krompirje olupi, pretlači skozi sito ali dobro zmečkaj. Prideni pol litra dobro odtečenega svežega sira, eno ali dve raztepeni jajci, soli in toliko moke, da bo testo mehko. Iz tega testa napravi okrogle, za prst debele hlebčke. Na razbeljeni masti opeci hlebčke na obeh straneh rumeno, jih potresi s sladkorjem in daj vroče na mizo.

Lešnikovi kruhki. Dva rumenjaka in štiri žlice stolčnega sladkorja dobro zmešaj. Prideni pol kavne žličke jelenove soli, 3 žlice goste kisle smetane in zopet dobro premešaj. Nato prideni še 5 žlic zmletih ali stolčenih lešnikov in toliko moke, da napraviš mehko testo. Testo naj par ur počiva, nakar ga razvaljaj za pol prsta debelo in zreži v okrogle hlebčke. Hlebčke polagaj v vročo, nepomazano pekačo in jih takoj speci. — Mesto lešnikov lahko vzameš orehe.

Praktični nasveti.

Nasveti za hišo in dom. Timijan in majoran sta dve izvrstni začimbi za zboljšanje okusa raznim jedilom. V neki knjigi se pa timijan priporoča tudi kot zdravilo zoper oslovski kašelj. 5 dkg drobno zrezanega timijana stresi v četrt litra vrele vode ter pusti 10 minut stati. Nato precedi in osladi s sladkorjem ali z medom. Tega čaja naj vzame bolnik vsaki dve uri eno jedilno žlico.

Majoranov čaj naj pije kdor ima nahod. Polno žlico majoranovega listja kuhaj 5 minut v četrt litra vrele vode. Čaj se pije vroč in polagoma, ne ves naenkrat.

Vilice in noži, katerih včasih po končanem obedu ne moremo takoj umiti, dobe grde madeže, ki jih je težko odstraniti. Da to preprečiš, deni v kak star lonček drobnega peska. V ta pesek vtakni vilice in nože, dokler jih ne utegneš umiti.

Zdravstvo.

Odgovori na vprašanja.

Odgovarja dr. M. Justin.

Zelo mi je žal, da nisem mogel redno odgovarjati na pisma. Razmere so me ovirale. Sedaj je zopet prilika, da se potrudim, da redno odgovarjam. Kar po vrsti bom odgo-varjal.

Tu vprašuje neka M. L., K., zakaj se ji potijo roke in noge in ima pozimi in poleti

navadno mrzle roke ali se da temu pomagati, kaj je vzrok temu.

Na to se da odgovoriti sledeče: Vzrok je precej v živčnem sistemu dotične osebe. Motnje v rednem živčnem delovanju, pri čemer zato določeni živci v svoji funkciji dopuščajo, da se krvne žile preveč ali premalo razširjajo v gotovem času; kadar se preveč — tedaj je več krvi na dotičnem mestu, torej v nogah ali rokah, in stopa več srkovce v podkožje, žleze producirajo več potu in — znojenje in toplote je tam v večji meri. Če pa nastopi ravno nasproten slučaj, da ne doteka dosti krvi v dotični del, je ondi manj toplote (ker kri donša toploto se seboj), torej zebe. — Ta vzrok odstraniti včasih ni lahka stvar. Imamo mazila, ki odstranijo po kratki uporabi znoj — vendar to ni včasih za organizem zdravo, zato pa je najbolje, da se celotni organizem popravi in okrepi. Znak, da je pri tej osebi živčno motenje — je tudi to, ker ona v istem pismu toži, da nima v redu periode v tej smeri, da perioda pri njej traja par mesecev, potem pa zopet nekaj mesecev ne, nakar ista zopet nastopi. Za ta slučaj pa imamo zdravila, ki pomagajo, ali obenem mora dotična oseba paziti, da okrepi celo svoje telo (počitek, dobra hrana, svež zrak, dobra volja, zdravo stanovanje).

Neka »Nesrečna Vida« vprašuje v pismu, kako to, da je vedno tako razburjena, kadar mora govoriti s tujim človekom in da se z vsem prizadevanjem nikakor ne more pomiriti, srce ji tedaj prav hitro bije in rdečica jo obliva.

Na to sledeče: V bistvu ni to nobena nesreča. Včasih še celo za mlada dekleta, ki dozorevajo, naravno, ker vsebuje v sebi neki strah, neko skrb za sebe, sramežljivost. Taka dekleta, pri katerih to nastopa, niso navadno nikdar pokvarjena. Zato naj se ta »nesrečna Vida« kar nikar ne počuti preveč nesrečno. To sčasoma mine, niti se ni treba preveč truditi, da bi se to kar naenkrat odpravilo. Je pa pri živčno bolj intoniranih ljudeh to v mladosti razvito v večji meri, kakor pa pri flegmatičnih, mirnih značajih. Bog je dal vsakemu svoj značaj, ki naj ga mirno nosi, oblikuje in z njim in po njem naj uravna svoje delo. Po njem bo tudi sojen. Z mirnim prizadevanjem in s časom se to da uravnovesiti. Če je to včasih tudi sitno, zlasti če človek zardi pri prilikah, ko bi se dalo to drugače razlagati, kakor pa je v istini, vendar to ni škodljivo za dotičnega. Seveda skrivati dotična dekleta ne more dosti svojega notranjega razpoloženja zaenkrat, sčasoma pa se tudi ona umiri in uravnovesi. Zato je le redko treba zdravil, ki jih pa tudi imamo, kadar je sila in potreba za to. To pa odloči izkušen zdravnik, ko natančno preišče dotično osebo. Srčna napaka ni treba da bi pri tem bila obenem sovzrok temu stanju.

»Slovensko dekle« piše: V začetku mojega pisanja Vas prav lepo pozdravim. Večkrat berem v Vigrédi, kako Vi mnogim dekletom

svetujete to in to itd. Stara sem 24 let in prvi dan periode me strašno grize v trebuhu in moram ostati v postelji — vsled tega se tudi v zakon ne upam podati itd. Na to sledeče: Vzrok bolečin ob začetku periode je pri tej osebi morda v nerazvitosti organov, ob katerih se perioda razvija, morda zavistost materne, morda živčno stanje, skratka, to mora konstatirati zdravnik. Prav je, da prvi dan »sitnosti« ostane v postelji, dobro je tudi gretje spodnjega telesa s suho toploto, in vrhu tega imamo tablete, ki temu stanju odpomorejo. Naj se obrne do kakega izkušnega zdravnika. Stanje samo naj jo pa nikar ne ovira v misli, da bi se to ne popravilo, celo v zakon se bo lahko »podala«. Okrepi naj se in posvetuje s kakim zdravnikom, ki ima v tem skušnjo.

Neka gospodična, sedaj že žena, sprašuje, kako naj misli, ali bo morda ostala brez materinske časti, ko se je poročila in sedaj čuti neke bolečine v križu. Ona bi nadalje rada vedela, če bi bila potrebna operacija, da se stanje izboljša. Nato bi bilo odgovoriti sledeče: Zakonsko življenje, to v toliki meri nepojasnjeno vprašanje, pred katerim stoji večina mladih zakoncev nevesča in nepoučena, ker so to vprašanja, ki ostanejo neodgovorena in neizrečena včasih do smrti zakoncev, ki jih včasih šele slaba izkušnja regulira, uravnja in usmeri — je ne le važno samo na sebi in tudi radi metode isto razložiti vsakemu po svoje, odgovarjajoče njegovemu značaju. Zavedati se moramo, da je tudi v zakonu treba sramežljivosti do svoje meje, zavedati pa tudi, da je sprememba dekliskega oz. ženiniga telesa oz. organov, namenjenih za materinstvo, v začetku zakonskega življenja precejšnja in, kakor pri tej gospe, združeno tudi z nekimi bolečinami, ki jih neke matere občutijo bolj, druge zopet manj. Iz pisma te Vigrednice je razvideti, da lahko upa, da bodo te bolečine prenehale in da ji ni treba obupati radi materinstva. Saj so zakoni včasih brez otrok več let, 5, 6, 10 in tudi več let in končno se pa le nabere še precej družine. Tako vprašanje bi se moralo na dostojen način obravnavati v zdravniških ordinacijah, ker je to stvar vsakega posameznika in se ne da to dobro v detajl za vse slučaje navesti. Le nekaj splošno veljavnih pravil bi se dalo, za vse v posameznosti bi pa ne smela mlada mati ostati preveč v dvomih in v temi. Z zdravnikom veččakom, ki mu žena zaupa tudi najskrivnejše nemire, bi se to mora'lo pomeniti. Tudi eventualna mala operacija bi bila kedaj na mestu v dosego namena.

ORGANIZACIJA

Iz orliške centrale.

Izid tekem mladenk 1929.

Prevalje	96.87%
Crnomelj	96.67%
Sv. Jurij ob Ščavnici	96.67%
Cerknica	95.83%
Ribnica	95.83%
Moste pri Ljubljani	95.—%
Borovnica	94.15%
Novo mesto	93.33%
Št. Vid nad Ljubljano	93.33%
Radeče pri Zid. mostu	92.50%
Središče	92.50%
Ziri nad Škofjo Loko	91.77%
Logatec	91.67%
Št. Janž, Kor.	91.67%
Šmarje	91.38%
Gorje	90.83%
Vrhnika	90.83%
Zagorje	90.83%
Celje	90.—%
Ljutomer	90.—%
Maribor, dijakinje	90.—%
Radovljica	90.—%
Planina	89.15%
Predoslje	88.33%
Sl. Bistrica	88.33%
Trzič	88.33%
Vel. Nedelja	88.33%
Konjice	87.50%
Kropa	85.—%
Domžale	85.—%
Škofja Loka	85.—%
Zižica, Prekmurje	85.—%
Maribor	83.33%
Moravče	82.50%
Jesenice	78.33%
Trata	77.50%
Šoštanj	76.67%
Dramlje	74.16%
Polzela	60.—%

Orliškim krožkom najtopleje priporočamo zbirano akcijo Jeseniških Orlov in Orlic za njihov prosvetni dom.

Popravek k izidu tekem v prejšnji številki Vigredi:

Kropa	91.63%
Vel. Nedelja	68.15%
Ježica (še neobjavljeno)	43.76%

Listnica uprave. Zalujoči cvetki v G. Omenjenih 30 Din nismo prejeli. Gotovo je bila pomota. Pozdrav!

Izhaja vsak mesec. — Za članice je list plačan s članarino, za druge znaša naročnina 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. Izdajateljica Anica Lebar v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljudskem domu.

Odgovorna urednica: Poženel Zora.

Za. Jugoslovansko tiskarno: Karel Čet.

Vsem bralcem bodi kot najbolj
priporočena manufakturna trgovina

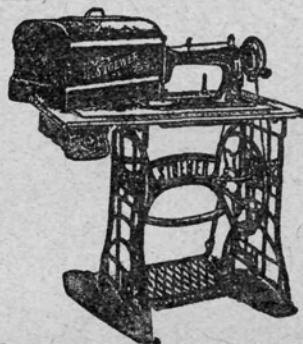
R. MIKLAUC „PRI ŠKOFU“

Liubliana - Lingarjeva ulica

Pred Škofijo 3 (poleg škof. palače)

Velika izbira volnenega, svilenega in perilnega
blaga. Posebna zaloga bele kotenine za perilo,
cvilha za žimnice, blaga za brisače, namiznih prtov,
koltrov, flanelastih odej itd. / Zelo velika izbira vseh
vrst nogavic. / Posebno ugoden je letos nakup vsled
slavja 60 letnega obstoja te obče znane veletrgovine

15 letno jamstvo

Ugodni plačilni pogoji

Najcenejši je „STÖEWER“ in „DÜRKOPP“ ŠIVALNI STROJ ker je najboljši!

Vsled najpopolnejše precizne in solidne iz-
delave prekaša vse do sedaj poznane stroje.
Poseben aparat za entlanje (všivavanje)

Douk v vezenju brezplačen samo pri

LUD. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova 6

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

priporoča: **Gospodinjstvo.** Navodila za vsa v domačem gospodinjstvu važna
opravila. Din 40—, vezano Din 60—. Sestavila S. M. Lidvina Purgaj.

Slovenska kuharica. Velika izdaja z mnogimi slikami v besedilu
in večbarvnimi tabelami. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja.
Priredila S. M. Felicita Kalinšek. Elegantno vezana Din 160—.

Prikrojevanje perila po životni meri. Sestavila Ema Arkova.
Din 40—.

Nasveti za hišo in dom. Po praktičnih virih sestavil I. Majdič.
Din 20—, vezano Din 30—.

Zel in plevel. Slovar naravnega zdravilstva. Solnce, zrak, zemlja
in voda so prva zdravila sveta. Din 60—, vezano Din 70—. Sestavil
F. Magister.

Zahtevajte
v vsaki trgovini izrečno le

Kolinsko cikorijo,

ki je res zelo dober in zdrav
pridatek h kavi

Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri

Vzajemni zavarovalnici

v Ljubljani, Dunajska c. 17

Podružnice

ZAGREB, Pejačevićev trg broj 15
SARAJEVO, Vrbanja ulica broj 4
CELJE, Breg štev. 33

Nova založba

r. z. z o. z.

Ljubljana, Kongresni trg 19
in podružnica Nove založbe, prej

I. Giontini
Ljubljana, Mestni trg

priporoča v nakup knjige in pisar-
niške potrebščine v bogati izbiri

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

NAJMODERNEJE UREJENO GRAFIČNO PODJETJE V SLOVENIJI

**TISKARNA - STEREOTIPIJA - ČRKOLIVNICA - BAKROTISKARNA
LITOGRAFIJA - OFFSET - FOTOLITOGRAFIJA - FOTOKEMIGRAFIJA**

TISKARNA: izdelovanje vseh vrst
tiskovin, knjig, revij in
časopisov, v preprostem in umetniškem tisku.

LITOGRAFIJA: izvrševanje vsa-
kovrstnih ilustra-
cijskih del, v eni ali več barvah, potom
kameno-, offset- ali aluminijevega tiska
kakor: plakatov, etiket, reklamnih tiskovin,
raznih vrednostnih papirjev itd. po lastnih
osnutkih kakor tudi po načrtih naročnikov

KLIŠARNA dobavlja vsakovrstne kli-
šeje po risbah, perorisih,
fotografijah, akvarelnih in oljnatih slikah
za reprodukcijo v eno- ali večbarvnem
tisku ter v poljubni velikosti in obliki.

BAKROTISKARNA: Enobarvni
bakrotisk
najrazličnejših umetniških ilustracij kakor
tudi časopisov, revij, prospektov, albumov,
razglednic, propagandnih tiskovin itd. itd